

**”Minäkin olen oikeasti tosi tavallinen ihminen” – diskurssianalyysi
seksityöntekijöistä uutismedioissa**

Elina Karjalainen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Medianomin tutkinto

AMK-opinnäytetyö

2025

Tiivistelmä

Tekijä(t) Elina Karjalainen
Tutkinto Medianomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi ”Minäkin olen oikeasti tosi tavallinen ihminen” – diskurssianalyysi seksityöntekijöistä uutismedi- oissa
Sivu- ja liitesivumäärä 40+3
<p>Median kuvaukset seksityöntekijöistä ovat tutkimusten mukaan polarisoituja. Seksityötä tekeviä ihmisiä kuvataan yhtäältä uhreiksi ja toisaalta heillä on esimerkiksi kuvattu olevan yhteyksiä kansainväliseen rikollisuuteen. Tapa, jolla journalismi kuvaa seksityötä, vaikuttaa ihmisten mieli- kuviiin seksityöstä ja sitä tekevistä ihmisistä.</p> <p>Opinnäytetyössä tutkittiin tapaa, jolla seksityöntekijöistä puhutaan Helsingin Sanomissa ja Ilta- Sanomissa. Tutkimuksessa analysoitiin yhteensä 30 artikkelia. Aineisto on kerätty etsimällä me- dioiden hakukoneilla juttuja hakusanoilla seksityö ja prostituutio. Tutkimus on rajattu ajallisesti koskemaan 1.6.2024–31.12.2024 välistä aikaa, sillä tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten seksityöntekijöistä on puhuttu lähellä nykyhetkeä.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin diskurssianalyysia. Opinnäytetyön tutkimuskysy- myksessä kysyttiin, millaisia seksityötä kuvaavia diskursseja aineistosta oli löydettävissä. Tutki- muksen laajempi viitekehys oli sosiaalinen konstruktivismi, jonka mukaan todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.</p> <p>Seksityöhön liittyy huomattavan paljon ennakkoluuloja ja stigmaa. Seksityön stigmoja ovat esi- merkiksi ajatukset seksityöntekijöistä huumeidenkäyttäjinä tai mielenterveysongelmista kärsi- vinä. Toisinaan seksityöntekijöitä pidetään myös vaarallisina. Seksityön stigma vaikuttavat sek- sityöntekijöihin konkreettisesti. Ne voivat vaikeuttaa esimerkiksi asunnon tai pankkilainan saa- mista. Stigman määrä vaikuttaa myös seksityöntekijöihin kohdistuvien rikosten määrään. Eniten stigmaa kokevat kaduilla seksityötä tekevät ihmiset.</p> <p>Tutkimuksessa aineistosta löytyi kolme pääasiallista diskurssia, jotka olivat seksityöntekijä uh- rina, seksityöntekijä voimaantuneena ja seksityöntekijä häirikkönä. Uhidiskurssi oli diskurs- seista yleisin ja se esiintyi 20 artikkelissa. Valta-asemassa uhidiskurssi oli 17 jutussa. Uhidis- kurssi oli diskursseista moniulotteisin, ja se sisälsi monta aladiskurssia, kuten diskurssit sek- sityöntekijä haavoittuvaisena ja seksityöntekijä vaarassa. Voimaantumisdiskurssi oli diskurs- seista toiseksi yleisin ja se esiintyi kymmenessä tekstissä. Erityisen voimakas se oli kahdessa artikkelissa, joissa suomalaiset, keskiluokkaisiksi kuvatut seksityöntekijät pääsivät ääneen. Kol- mas diskurssi, seksityöntekijä häirikkönä, esiintyi viidessä tekstissä.</p> <p>Kolmea löytynyttä diskurssia voidaan pitää seksityön todellisuuden ääripäinä. Tämä on tyypil- listä journalistisille kuvauksille seksityöstä. On kuitenkin myös journalismin luonteeseen kuuluva piirre, että negatiivisista asioista uutisoidaan herkemmin.</p> <p>Jatkossa olisi mielekäästä tutkia esimerkiksi sitä, miten suomalaisessa mediassa puhutaan sek- sityöntekijöiden lisäksi seksiä ostavista ihmisistä.</p>
Asiasanat journalismi, seksityö, diskurssintutkimus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimusetiikka	3
1.2	Tutkimuskysymys	3
2	Diskurssintutkimus	4
2.1	Diskurssintutkimuksen lähtökohtia	4
2.2	Diskurssin käsite	5
2.3	Genret	6
2.4	Toiseus	7
2.5	Diskurssintutkimukseen kohdistuva kritiikki	8
2.6	Sosiaalinen konstruktivismi	9
3	Seksityö	10
3.1	Seksityön terminologia	10
3.2	Kuka tekee seksityötä?	10
3.3	Seksityön stereotypiat	11
3.4	Seksityön stigmat	13
3.5	Lainsäädäntö	14
3.6	Seksityö journalistisessa mediassa	15
4	Analyysi	17
4.1	Aineisto	17
4.2	Tulokset	18
4.2.1	Seksityöntekijä uhrina -diskurssi	19
4.2.2	Seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi	23
4.2.3	Seksityöntekijä häirikkönä -diskurssi	26
5	Johtopäätökset ja pohdinta	29
5.1	Tulokset suhteessa aiempaan tutkimukseen	30
5.2	Diskurssintutkimuksen kritiikki suhteessa opinnäytetyöhön	34
5.3	Työn rajoitteet ja oma oppiminen	35
5.3.1	Reflektio seksityön diskursseista omassa jutussani	36
5.4	Mahdollisia jatkotutkimusaiheita	37
	Lähteet	38
	Liitteet	41
	Liite 1. Aineisto eriteltynä	41

1 Johdanto

1800-luvun lopussa tehtiin tutkimusta, jonka mukaan naisen kallon muodosta pystyi päättelemään hänen taipumuksensa haureuteen. Seksityötä käsittelevien tutkimusten olettamana on pitkään ollut, että seksityötä tekevän ihmisen aivot eroavat jotenkin muusta väestöstä: seksiä myyviä naisia on pidetty niin jälkeenjääneinä, neuroottisina kuin päihdeongelmaisinkin. (Kontula 2008, 17.)

Mediassa seksityöntekijöitä on käsitelty polarisoituneesti ja heitä on jaettu joko uhreihin tai rikolliisiin (Noor & Abdul Hamid 2020, 11). Seksityöntekijöitä on kuvattu oman yhteisön ulkopuolisina henkilöinä, jotka ovat uhreja tai yhteiskunnan ”saastaa” (Armstrong 2018, 1297). Seksityöntekijöitä on pidetty moraalittomina ja jopa sairaina (Easterbrook-Smith 2022, 66). Kontulan (2008, 58) mukaan mediakeskustelua on Suomessakin kehystänyt kaksijako, jossa seksityöntekijät on kuvattu joko hyväksikäytön uhreina tai yhteydessä kansainväliseen rikollisuuteen.

Journalismi auttaa ihmisiä ymmärtämään maailmaa. Medialla on myös valtaa nostaa aiheita yleiseen keskusteluun (Seppänen & Väliverronen 2024, 58, 192). On merkityksellistä, millä tavalla seksityöstä puhutaan mediassa ja mitä terminologiaa seksityöstä käytetään, sillä erilaiset kielelliset valinnat saavat aikaan erilaisia mielikuvia. Median kuvaukset seksityöstä muokkaavat ihmisten asenteita. Erilaiset diskurssit ja representaatiot rakentavat ja rakentavat mielikuvaa seksityöstä ja sen tekijöistä (Easterbrook-Smith 2022, 18). Siksi on tärkeää tutkia, millä tavalla seksityöstä puhutaan mediassa.

Vaikka media käsittää joidenkin tulkintojen mukaan kaiken teknisten laitteiden kautta tapahtuvan viestinnän (Seppänen & Väliverronen 2024, 40), tässä tutkimuksessa sanaa media käytetään kuvaamaan nimenomaan journalismia tuottavaa mediaa, joka toimii Julkisen sanan neuvoston alaisuudessa.

Seksityö ei ole tarkkarajainen käsite, vaan sillä tarkoitetaan useita eri asioita. Tässä opinnäytetyössä puhun seksityöstä, jolla tarkoitan niin suorien seksikontaktien myyntiä kuin esimerkiksi aikuisviihdealaa. Pyrin puhumaan seksityöntekijöistä sen sijaan, että viittaisin ihmisiin sukupuolittuneesti, sillä seksityöntekijät ovat niin naisia, miehiä kuin transihmisiäkin (esim. Kontula 2008, 43). Vaikka seksityöntekijät ja asiakkaat edustavat kaikkia sukupuolia, on kuitenkin totta, että seksityöntekijöistä suurin osa on naisia ja suurin osa seksityöntekijöiden asiakkaista on miehiä. On huomionarvoista, että suuri osa akateemisesta tutkimuksesta ja viittaa seksityöntekijöillä pääasiassa naiseen ja asiakkailla miehiin. (Easterbrook-Smith 2022, 10.)

Seksityö on myös erotettava ihmiskaupasta tai parituksesta. Suomessa seksin ostaminen parituksen tai ihmiskaupan uhrilta on rikos. Rikoksesta voidaan tuomita enintään puolen vuoden

vankeuteen (Rikoslaki 723/2022). Rajanveto ihmiskaupan uhrin ja seksityötä harjoittavan ihmisen välillä voi olla kuitenkin hankalaa (Skaffari 2010, 53).

Tässä opinnäytetyössä pyrin ottamaan selvää, miten Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa puhutaan seksityöntekijöistä ja mitä diskursseja keskusteluun liittyy.

Opinnäytetyön aineistona on 30 Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien seksityötä tai seksityöntekijöitä käsittelevää artikkelia. Tutkimusaineistona ovat vuoden 2024 jälkimmäisen puolikkaan aikana julkaistut seksityötä käsittelevät jutut, sillä opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten kieltä on käytetty mahdollisimman lähellä nykyhetkeä. Siksi vanhempi aineisto on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmänä käytän diskurssianalyysiä, joka on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan tietoa esimerkiksi fokuksena olevan ilmiön piirteistä ja seurauksista (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 210). Tässä opinnäytetyössä pyrin selvittämään sosiaalisen konstruktivismin viitekehyksestä diskurssianalyysin avulla, miten seksityöstä puhutaan valitsemisani medioissa vuoden 2024 loppupuoliskolla ja millaista kuvaa seksityöstä ja seksityötä tekevästä ihmisistä rakennetaan aineistoni artikkeleissa.

Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat valikoituivat tutkimuksen kohteeksi, sillä kyseessä on kaksi laajalevikkistä mediaa. Ilta-Sanomat on Suomen suurin uutismedia, joka kertoo tavoittavansa viikoittain verkkosivuillaan ja painetun lehden kautta 2 965 000 lukijaa (IS 20.9.24). Helsingin Sanomat taas kertoo tavoittavansa painetulla lehdellä ja digitaalisella näköislehdellä päivittäin keskimäärin 658 900 lukijaa (HS 22.9.23).

Helsingin Sanomat on päivälehti ja Ilta-Sanomat iltapäivälehti. Vaikka molemmat mediat ovat kaupallisia ja saman konsernin, Sanoman, omistuksessa, medioiden voidaan olettaa lähestyvän erilaisia aiheita hieman erilaisista lähtökohdista. On kiinnostavaa tutkia, poikkeavatko medioissa esiintyvät diskurssit toisistaan.

Tutkimusta ei voi suoraan yleistää koskemaan esimerkiksi koko suomalaista mediakenttää tai edes Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien uutisointia pidemmällä aikavälillä. Koska Suomessa tehdään paljon seksityöhön liittyvää journalismia, aineisto on rajattu puolen vuoden aikana julkaistuihin artikkeleihin kesäkuun 2024 alusta vuoden 2024 loppuun saakka. Tutkimus lisää kuitenkin ymmärrystä siitä, millä tavoin suuret suomalaismediat puhuvat seksityöstä ja sitä tekevästä ihmisistä.

1.1 Tutkimusetiikka

Analysoin opinnäytetyössäni Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa julkaistuja tekstejä. Käytän tässä opinnäytetyössä seksityöntekijöistä niitä nimiä, joilla he ovat esiintyneet julkaistuissa artikkeleissa. Kaikki tutkimukseen käytetty aineisto on nähtävillä ja opinnäytetyön liitteissä on suorat linkit tutkittuihin teksteihin. Osa teksteistä on maksumuurin takana.

Olen työskennellyt Ilta-Sanomien toimituksessa maaliskuusta 2024 saakka. Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat kuuluvat molemmat samaan Sanoma-konserniin, jonka työntekijä siis olen. Olen pyrkinyt tutkimuksessa puolueettomuuteen ja Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien tekstit on analysoitu täysin samalla tavalla julkaisukanavasta riippumatta.

Yksi tutkimusaineiston artikkeleista on oma juttuni. Juttu kertoo Sexhibition-erotiikkamessuilla esiintyneestä seksityöntekijästä, jota kutsutaan jutussa pelkällä etukirjaimella G (IS 26.10.24). Myös tämä juttu on analysoitu samalla tavalla kuin muutkin tutkimuksen artikkelit. Juttua tehdessäni en ollut tietoinen, että tulisin tekemään opinnäytetyön seksityöntekijöistä kertovista teksteistä, enkä oletanut jutun tulevan osaksi omaa tutkimusaineistoani. Jutun säilyttäminen aineistossa on perusteltua, sillä Ilta-Sanomien toimittajana olen osa mediaa, ja jutuissani esiintyy maailmaa rakentavia diskursseja samaan tapaan kuin muissakin Ilta-Sanomien jutuissa. Jutun jättäminen pois aineistosta olisi vääristänyt kokonaiskuvaa siitä, millä tapaa seksityöntekijöistä puhuttiin tutkimissani medioissa tutkimuksen aikavälillä.

On selvää, että jutun tekijänä tietyt jutussa tehdyt ratkaisut olivat minulle selvempiä ja teksti oli muita tutkimuksen tekstejä tutumpi, vaikka sen kirjoittamisesta on jo aikaa. Palaan kirjoittamaani juttuun ja siitä löytämiini diskursseihin loppupohdinnassa.

1.2 Tutkimuskysymys

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä on diskurssi-analyysi. Aineistona oli yhteensä 30 Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien artikkeleita aikavälillä 1.6.24–31.12.24. Aineisto on kerätty etsimällä medioiden hakukoneilla juttuja hakusanoilla seksityö ja prostituutio. Opinnäytetyössä keskityn kirjoitetun tekstin diskursseihin.

Pyrin opinnäytetyössäni vastaamaan seuraavaan tutkimuskysymykseen: Millaisia seksityötä kuvaavia diskursseja on löydettävissä aineistosta?

2 Diskurssintutkimus

Tässä opinnäytetyössä tutkin Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien seksityötä käsitteleviä artikkeleita sosiaalisen konstruktivismin viitekehyksestä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on diskurssianalyysi. Tässä luvussa esittelen diskurssintutkimuksen lähtökohtia, keskeisiä käsitteitä ja käyn läpi diskurssintutkimukseen kohdistuvaa kritiikkiä.

2.1 Diskurssintutkimuksen lähtökohtia

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on diskurssianalyysi. Diskurssianalyysin määritelmä on monitahoinen, sillä diskurssianalyysillä viitataan monenlaisiin lähestymistapoihin eri tieteenaloilla (Taylor 2013, 1). Sen sijaan, että diskurssianalyysi olisi tutkimusmenetelmänä selvärajainen, siitä voidaan käyttää kuvailua *väljä teoreettinen viitekehys*. Diskurssianalyysiin liittyy erilaisia painopisteitä, joita voidaan korostaa tutkimusongelmasta ja -asetelmasta riippuen relevantilla tavalla. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 25.)

Kieli nähdään diskurssintutkimuksessa sosiaalisena toimintana. Diskurssintutkimuksen kannalta mielenkiintoista ei ole niinkään kielen rakenne, vaan mitä kielen avulla tehdään. Kielenkäytöllä ajatellaan olevan väistämättä seurauksia, ja kielen avulla käytetään myös valtaa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 14.) Diskurssianalyysi perustuu funktionaaliseen ajatukseen kielestä, mikä tarkoittaa, että kielen erilaiset merkitykset muodostuvat sosiaalisen vuorovaikutuksen aikana tilannesidonnaisesti (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 19).

Diskurssianalyysin taustalla on sosiaaliseen konstruktivismiin perustuva ajatus, jonka mukaan tapa, jolla käytämme kieltä muovaa ja rakentaa maailmaa – ja toisaalta ympäröivä maailma muokkaa käyttämäämme kieltä (Paltridge 2012, 7). Diskurssianalyysin avulla voidaan selvittää, miten asioita merkityksellistetään ja mitä vaikutuksia merkityksellistämällä on. Tekstin kautta pyritään saamaan selville esimerkiksi, miten kielen avulla vahvistetaan olemassa olevia normeja tai vähätellään sosiaalisia ongelmia (Taylor 2013, 77).

Diskurssianalyysissä voidaan esimerkiksi pohtia puhujien väliseen vuorovaikutukseen vaikuttavia sosiaalisia konventioita ja peilata niitä laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Yhtä lailla diskurssintutkimuksessa voidaan keskittyä tarkastelemaan aineiston yksityiskohtia, esimerkiksi tiettyä käytettyä sanaa ja sitä, miten yksittäinen sana rakentaa maailmaa. (Taylor 2013, 4.)

Diskurssianalyysin tavoitteena ei ole saapua yhteen lopputulemaan, vaan pikemminkin kartoittaa sitä, millaisia merkityksiä käytetään enemmän kuin toisia ja minkä vuoksi (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 16).

Koska kieltä käytetään sosiaalisissa tilanteissa, myös kielenkäytön konteksti on otettava huomioon. Esimerkiksi kielenkäytön aika ja paikka vaikuttavat siihen, miten aineistoa kannattaa tulkita. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 15; Jokinen, Juhila & Soininen 2016, 37.) Tekstissä voi olla kuitenkin loputtomasti konteksteja, joten diskurssintutkija joutuu tekemään valintoja sen suhteen, mitkä kontekstit ovat tutkimuksen kannalta relevantteja (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 41).

Diskurssintutkimukseen liittyy läheisesti myös intertekstuaalisuus, jossa kaikki tekstit nähdään osana suurempaa kokonaisuutta. Kaikki puhuttu ja kirjoitettu kieli viittaa jollain tasolla johonkin muuhun tekstiin, joko menneeseen tai tulevaan. (Paltridge 2012, 11.) Tapa, jolla kieltä on aiemmin käytetty, on jättänyt kieleen jälkensä. Kun ilmauksia, diskursseja ja genrejä kierrätetään kontekstista toiseen, syntyy uusia merkityksiä. Tätä kutsutaan intertekstuaalisuudeksi. Samat sanat tai ilmaukset voivat eri yhteyksissä merkitä eri asioita. Esimerkiksi tästä ilmiöstä diskurssintutkimus on kiinnostunut. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 179–182.)

Diskurssianalyysin avulla aineiston pohjalta voidaan tarkastella myös henkilön ulkopuolisia ilmiöitä, kuten eri aikakausien erityispiirteitä tai asenteita (Taylor 2013, 2). Sata vuotta sitten kirjoitetussa lehtiartikkelissa esimerkiksi seksityöstä puhuttaisiin eri tavalla kuin viime vuosien aikana tehdyssä jutussa, sillä ympäröivä maailma vaikuttaa käyttämäämme kieleen.

Diskurssit voivat luoda identiteettejä, eli erilaisia ihmiskäsityksiä. Ihmisellä voi olla vahva käsitys omasta identiteetistään, mutta ympäröivä maailma muotoutuu sosiaalisessa kokonaisuudessa, jonka osana diskurssit toimivat. Identiteetit ovat usein moninaisia ja ne voivat olla ristiriitaisiakin. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 89–91.)

Diskurssintutkimuksessa tekstit eivät koskaan ole täysin irrallisia ideologioista. Tekstit eivät voi olla täysin objektiivisia, sillä vallalla olevat ideologiat välittyvät ja muokkautuvat kielen kautta. (Paltridge 2012, 29.) Näkemys eroaa journalismin ihanteista: esimerkiksi Journalistin ohjeiden (JO7, JO11) mukaan journalistin tulee pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen ja yleisöllä on oltava mahdollisuus erottaa tosiasiat mielipiteistä.

2.2 Diskurssin käsite

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus selvittää, millaisia diskursseja Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien seksityötä käsittelevissä artikkeleissa on. Diskurssit ovat Pietikäisen ja Mäntynen (2019, 71) mukaan *merkityksellistämisen käytänteitä*. Jokinen, Juhila ja Suoninen (2016, 34) määrittelevät diskurssin niin ikään merkityssuhteiden kautta. Heidän mukaansa diskurssi on melko eheä merkityssuhteiden systeemi, joka rakentuu sosiaalisesti ja samalla rakentaa todellisuutta.

Diskurssit ovat vakiintuneita ajattelutapoja, jotka materialisoituvat kielen kautta. Diskursseilla on valtaa myös kielen ulkopuolella, sillä niiden taakse kytkeytyy yhteiskunnan käytäntöjä ja ilmiöitä. Diskurssit osoittavat, mitä asioista puhutaan ja millä tavalla, ja toisaalta myös sen, mitkä asiat eivät nouse puheeksi. (Pietikäinen 2019, 71.) Diskursseilla viitataan monesti tekstiin tai puheeseen, mutta myös esimerkiksi kuvissa ja videoissa voi esiintyä diskursseja (Seppänen & Väliaverronen 2024, 279).

Diskursseihin liittyy valtaa, sillä niiden kautta maailmaa esitetään tietyistä näkökulmista. Diskurssit voivat antaa ymmärtää valitun näkökulman olevan vallalla oleva käsitys tai jopa totuus (Pietikäinen ja Mäntynen, 2016, 73). Asiaa voi havainnollistaa seksityön diskurssien kautta. Jos seksityöstä kerrotoissa artikkeleissa haastatellaan vain naisia, syntyy käsitys, että seksityötä tekevistä ihmiset ovat lähtökohtaisesti naisia. Lisäksi jos sanoihin liitetään sukupuolta korostava etuliite *mies*, se antaa ymmärtää, että mies on poikkeus normista ja tavallisesti käsiteltävällä asialla viitataan naiseen (Seppänen ja Väliaverronen 2024, 280–281). Jos siis puhutaan esimerkiksi miesprostituoidusta, luodaan samalla mielikuva, että prostituoidut ovat yleensä naisia.

Huomionarvoista on myös se, että diskurssien tunnistaminen vaatii aina tulkintaa (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 35). Tulkintaan vaikuttavat esimerkiksi genre (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 120) ja luonnollisesti myös tutkijan omat lähtökohdat, minkä vuoksi diskurssianalyysiä on ajoittain kritisoitu liian subjektiiviseksi (Breeze 2011, 508).

Diskurssi on terminä monitahoinen. Tässä opinnäytetyössä diskurssilla tarkoitetaan Pietikäisen ja Mäntynsen määritelmän mukaisesti *kielenkäyttöä osana sosiaalista toimintaa*. Diskurssit voivat olla multimodaalisia, eli ne voivat sisältää puhutun tai kirjoitetun tekstin lisäksi esimerkiksi ääntä tai videokuva. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 31.) Tässä opinnäytetyössä keskityn kirjoitetun tekstin diskursseihin Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien artikkeleissa.

2.3 Genret

Genre on diskurssintutkimuksen keskeisiä käsitteitä. Genre on tunnistettava kielen ja toiminnan liitto. Genrejä on hyvin erilaisia ja ne auttavat meitä ymmärtämään, miten tietyissä tilanteissa toimitaan tai miten erilaisiin vakiintuneisiin genreihin tulee suhtautua. Diskurssintutkimuksessa ajatellaan, että kieltä voi käyttää vain genren sisällä. Tietty genre ohjaa sitä, miten kieltä voi tilanteessa kulloinkin käyttää. Genre vaikuttaa myös siihen, millaista tyyliä, kielioppia tai sanastoa kielenkäytössä ilmenee. Genre voidaan nähdä myös resurssina, joka auttaa kielenkäyttäjää toimimaan jäsentyneesti sosiaalisissa tilanteissa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 110, 119, 130.)

Genret auttavat ymmärtämään, millaisella tavalla vuorovaikutussuhteet rakentuvat eri tilanteissa (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 111). Jokinen, Juhila ja Soininen (2016, 40) nimittävät genrejä

reunaehdoiksi. Heidän mukaansa reunaehdot ovat osa aineiston kontekstia. Esimerkiksi tieteellisen tekstin tuottamiselle on erilaisia reunaehtoja kuin stand up -esitykseksi laaditun tekstin tekemiselle. Yleisö myös asettaa eri genreille erilaisia odotuksia (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 115). Vitseillä höyستetty opinnäytetyö näyttäytyisi monessa tilanteessa epäsoveliaana ja täysin vitsitön stand up -show olisi genreltään lähempänä monologia. Genreillä on siis ehtoja, jotka voivat olla tarkkarajaisiakin (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 180).

Koska genret ovat nivoutuneet ympäröivään maailmaan ja sosiaaliseen kontekstiin, genrejen rajat voivat muovautua ajan kanssa, eivätkä ne ole siis pysyviä (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 115). Lisäksi tekstit voivat olla genrelleen tyyppillisiä tai epätyypillisiä (Paltridge 2012, 64). Esimerkiksi tyyppillinen korkeakoululuento voisi olla tilanne, jossa opettaja on äänessä suurimman osan ajasta. Kuitenkin myös tilanne, jossa oppitunnilla keskustellaan tai katsotaan vaikka videota, on yhä genreltään luento, vaikka se olisikin luennoksi epätyypillinen.

Diskursseissa ja genreissä on samankaltaisuuksia, mutta diskursseilla on enemmän tarttumapintaa vakiintuneiden ajatusmallien kanssa. Samalla genret liittyvät läheisemmin vuorovaikutukselliseen toimintaan. Genreillä on myös rajoituksia, sillä kuka tahansa ei esimerkiksi pääse kirjoittamaan sanomalehden pääkirjoitusta. Diskurssit ovat genrejä notkeampia ja liikkuvat vapaammin tekstistä toiseen. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 112.)

Tämän opinnäytetyön kannalta olennaisia genrejä ovat Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien erilaiset juttutyypit, esimerkiksi uutistekstit, ilmiöjutut ja esseet.

2.4 Toiseus

Käytän opinnäytetyössäni termiä toiseuttaminen. Toiseuttaminen on diskursiivinen strategia, jonka avulla pyritään esimerkiksi luokittelemaan, alistamaan ja leimaamaan "toinen" (esim. Strani & Szczepaniak-Kozak 2018, 1).

On luonnollista, että ihmiset kategorioivat toisiaan, mutta itse kategoriat ovat sosiaalisesti rakentuneita. Toiseuttaminen on prosessi, jossa ihmisten identiteettejä jaetaan eriarvoisesti hierarkioihin. Vallalla oleva ryhmä päättää kategorioista ja liittää muihin ryhmiin itseensä nähden alisteisia ominaisuuksia. Syntyy siis hierarkiassa korkeammalla oleva ryhmä, johon vallalla olevat ihmisryhmät kuuluvat, ja ryhmä "toisia", jotka ovat hierarkiassa alempana. (Strani ja Szczepaniak-Kozak 2018, 3.)

Toiseuden vastakohta on hallitseva ryhmä "me" määrittelee itsensä toisten kautta. Toiset ovat jostain, mitä vallalla oleva ryhmä ei ole. Toiseksi luokittelu pitää sisällään vaientamista ja leimaamista. (Hulusjö 2013, 3.) Ryhmillä ei ole samanlaista mahdollisuutta määritellä itseään ja toisiaan, ja sen

takia toiseus määrittyy yleensä vallassa olevan ryhmän kautta. Vallalla ei tarkoiteta välttämättä poliittista valtaa, vaan valta muotoutuu kulttuurin, tiedon ja representaatioiden kautta. (Vaahensalo 2021, 229.)

Seksityön kannalta prostituution akateemiset diskurssit ovat olleet keskeisessä roolissa luomassa tietoa, jonka avulla käytetään valtaa. Historiallisessa kontekstissa 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa prostituutiota on kuvattu tieteessäkin kansanterveydelliseksi ongelmaksi ja seksityötä tekeviä naisia on kuvattu moraalittomiksi ja sairiksi. Seksityötä tekevät naiset ovat eivät ole päässeet vaikuttamaan itsestään kertoviin diskursseihin. (Hulusjö 2013, 4.)

Toiseuden käsite auttaa tunnistamaan valtasuhteita ja sosiaalisia rakenteita, ja toiseuden tunnistaminen auttaa korjaamaan epätasa-arvoisia toimintamalleja (Löytty 2005, 181).

2.5 Diskurssintutkimukseen kohdistuva kritiikki

Diskurssintutkimusta tutkimusmenetelmänä on myös kritisoitu. Taylorin (2013, 77) mukaan kritiikki voidaan usein summata vapaasti suomennettuun lauseeseen *diskurssianalyysi pureutuu vain sanoihin*. Monesti tällä tarkoitetaan sitä, että diskurssianalyysi saattaa sivuuttaa sosiaaliseen kanssakäymiseen läheisesti liittyviä sanattoman kommunikaation keinoja, esimerkiksi kehonkieltä.

On totta, että esimerkiksi Norman Fairclough'n tunnetuksi tekemä kriittinen diskurssianalyysi korostaa tekstin analysoimisen tärkeyttä (esim. Fairclough 1992, 194). Diskurssintutkimuksessa voidaan kuitenkin tutkia tekstin lisäksi myös esimerkiksi kuvia tai muita visuaalisia elementtejä. Taylor (2013, 78) huomauttaa, että vaikka on tapauksia, joissa voi pärjätä ilman sanoja, ne ovat harvinaisia. Kommunikaatio kieltä käyttämällä on yhteiskunnassa vakiintunut sosiaalinen käytäntö, jota ilman ei pärjää.

Kritiikkiin siitä, että diskurssianalyysissä tutkitaan vain sanoja, voi vastata myös toteamalla sanojen ja ympäröivän yhteiskunnan olevan niin linkittyneitä toisiinsa, ettei niitä voi erottaa toisistaan. Kaikki kielenkäyttö palautuu väistämättä laajempiin merkityssysteemeihin. (Taylor 2013, 78–79.)

Diskurssianalyysia on kritisoitu myös tutkimusten kapeudesta: joidenkin tulkintojen mukaan diskurssintutkimus ei tutkimusmenetelmänä ole kelvollinen tukemaan sellaisia tuloksia kuin sen avulla on saatu. Ratkaisuksi tähän on esitetty suurempaa aineistoa. (Breeze 2011, 504.)

Joidenkin kriittistä diskurssianalyysiä kritisoivien mielestä tutkimusta tekevien tulisi olla yhteydessä tutkittavien tekstien tekijöihin ja tutkia myös heitä pelkän tekstin sijaan. Samalla analyysin ei pitäisi pohjautua pelkästään tutkijan omiin tulkintoihin. (Paltridge 2012, 198; Breeze 2011, 508.) Breeze (2011, 509) huomauttaa kuitenkin, että on epäselvää, miten tekstien tekijöitä voisi tutkia ilman

jonkinlaista kielenkäyttöä. Lisäksi tutkittavien tekstien tekijät eivät monesti ole saatavilla, ja silti tekstejä voi olla mielekästä tutkia.

Koska diskurssintutkimus vaatii tutkijalta tulkintojen tekoa, diskurssianalyysia on kritisoitu myös liiasta subjektiivisuudesta (Breeze 2011, 508). Riskiä subjektiivisista ylitulkinnoista voi pyrkiä vähentämään tutkimalla useampaa kuin yhtä tekstiä. Diskurssit eivät tapahdu tutkijan ulkopuolisessa kuplassa, vaan tutkija on osa interaktiivista kokonaisuutta. Tämä tulee ottaa huomioon tutkimusta tehdessä. (Paltridge 2012, 198–199.)

Diskurssianalyysin kritiikki kohdistuu usein myös siihen, miten diskurssintutkimuksessa puhutaan tutkimuskohteista. Vaikka tutkittavan tekstin taustalla voidaan ajatella olevan henkilön tunteita ja tavoitteita, diskurssianalyysi keskittyy tulkitsemaan niiden sijaan pääasiassa sosiaalisia käytäntöjä. Diskurssintutkimuksen tavoitteena on tutkia dataa tekemättä oletuksia tekstien taustalla olevista persoonista. (Taylor 2013, 80–81.)

Diskurssianalyysia on myös pidetty lähtökohtaisesti negatiivisena, sillä sen avulla pyritään usein nostamaan esille vallan epätasapainoisuuksia ja muita yhteiskunnan ongelmakohtia. Kriitikoiden mielestä kriittisen diskurssintutkimuksen pitäisi asemansa vakauttamiseksi pystyä pelkän kritiikin ja asioiden esille nostamisen lisäksi kertomaan, miten asioiden pitäisi olla. Niin sanotun negatiivisen kriittisen diskurssianalyysin rinnalle on ehdotettu uutta positiivista diskurssianalyysia, joka keskittyisi siihen, kuinka asiat muuttuvat parempaan suuntaan. (Breeze 2011, 5017.)

2.6 Sosiaalinen konstruktivismi

Tässä opinnäytetyössä sosiaalinen konstruktivismi toimii viitekehyksenä tutkimusmenetelmäksi välitululle diskurssianalyysille. Sosiaalinen konstruktivismi on tieteen viitekehys, jonka mukaan todellisuus rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutusta ovat niin kieli kuin muutkin merkkijärjestelmät, esimerkiksi kuvat. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 12.)

Vaikka tieto rakentuu sosiaalisesti, kaikki konstruktivistit eivät kuitenkaan väistämättä ajattele, ettei todellisuutta olisi ilman vuorovaikutusta. Konstruktivismi ei automaattisesti sulje ulkopuolelleen realismia, eli todellisuuden voidaan katsoa olevan olemassa myös ihmismielestä riippumatta ja sen ulkopuolella. (Tynjälä, Heikkinen & Huttunen 2005, 21.)

Sosiaalisen konstruktivismin viitekehyksessä on eri koulukuntia, joilla on hieman eriävä mielipide siitä, millä tavalla todellisuus tarkalleen rakentuu. Keskustelu palautuu usein filosofi Michel Foucaulttiin, jonka mukaan todellisuus rakentuu diskurssien avulla. (Elder-Vass 2012, 11.) Sosiaalinen konstruktivismi ja diskurssianalyysi nivoutuvat siis tiiviisti toisiinsa ja diskursseja tutkimalla voidaan pyrkiä ymmärtämään sitä, miten todellisuus rakentuu.

3 Seksityö

Opinnäytetyössäni tutkin seksityötä ja sen tekijöitä koskevia artikkeleita. Tässä luvussa esittelen seksityöhön liittyvää tutkimusta, keskeisiä käsitteitä ja seksityöhön liittyviä stereotyyppioita ja stigmoja. Käyn lyhyesti läpi suomalaista seksityöhön liittyvää lainsäädäntöä. Esittelen myös aiempaa tutkimusta siitä, miten seksityöntekijöitä on kuvattu journalistisessa mediassa ympäri maailmaa.

3.1 Seksityön terminologia

Kaupallisesta seksistä on käytetty – ja käytetään yhä – termiä prostituutio. Termi on nykyään kuitenkin kiistanalainen, sillä esimerkiksi Kontulan (2008, 34) mukaan prostituutio viittaa sanana toimintaan, jossa seksityötä tekevällä ihmisellä ei itsellään ole toimijuutta. Prostituoitu on enemmän identiteetti kuin ammatti, kun taas seksityö viittaa ammatilliseen tulonlähteeseen (Wardlow 2004, 1017–1018).

Prostituutio-sanalla on historiallista, negatiivisia konnotaatioita sisältävää painolastia. Sukupuolittuneeseen ja lähtökohtaisesti aina naiseen viittaavaan käsitteeseen on liitetty merkityksiä, jotka viittaavat esimerkiksi moraalittomuuteen ja uhrin asemaan. (Skaffari 2010, 39.)

Prostituutiosta käytetään nykyään useammin termiä seksityö, joka on sanana neutraalimpi. Skaffarin mukaan kyseessä on halu määritellä seksityö ilmiönä uudelleen, sillä sosiaaliset ilmiöt muuttavat muotoaan ajan kuluessa. Toisaalta seksityö viittaa terminä laajempaan palveluskaalaan kuin mitä prostituoitu-käsitteeseen on totuttu liittämään: termi kattaa myös henkilöt, jotka eivät myy suoria seksikontakteja, vaan työskentelevät esimerkiksi showtanssijoina tai erotiikkabaareissa. Seksityö-käsitteen yleistymisen kertoo myös toiminnan ammatillistumisesta. (Skaffari 2010, 39.)

3.2 Kuka tekee seksityötä?

Kaupallisen seksin yleisyydestä on olemassa vain vähän tilastotietoa, sillä seksityön tabaluonteisuus tekee ilmiöstä vaikean tutkia. Myös seksityötä tekevän ihmisen kokemuksiin nojaavaa tietoa on Suomessa niukasti. Koska seksityötä on tutkittu lähinnä sen ongelmien kautta, tutkimuksessa seksityötä tekevät ihmiset ovat määrittäneet huono-osaisina ja uhrin roolissa. (Skaffari 2010, 36–37.)

Goldenberg ym. (2021, 7) kuvailee seksityöntekijöitä monenkirjavana joukkona, johon kuuluu niin naisia, miehiä, transihmisiä, HIV-positiivisia, entisiä vankeja, laillisia ja laittomia maahanmuuttajia kuin esimerkiksi alkuperäiskansojen edustajia. Seksityötä tehdään Goldenbergin mukaan erilaisissa ympäristöissä, esimerkiksi bordelleissa, julkisissa ja yksityisissä sisä- ja ulkotiloissa tai internetissä.

Suomessa seksityötä tekevät Kontulan (2008, 43) mukaan eri ikäiset ihmiset. Suurin osa seksityöntekijöistä on 25–34-vuotiaita, mutta seksityötä tekevien joukossa on myös yli 50-vuotiaita. Suurimmalla osalla Kontulan haastattelemissa seksityöntekijöistä oli ainakin yksi keskiasteen tutkinto, ja puolella haastatelluista oli taustallaan myös korkeakouluopintoja.

Seksityöntekijät mielletään useimmiten naisiksi. On totta, että seksityö on sukupuolittunutta. Suurin osa työtä tekevästä on naisia ja asiakkaat ovat pääasiassa miehiä. Kaikki sukupuolet tekevät kuitenkin seksityötä ja kaikki myös ostavat sitä. (Kontula 2008, 43.) Seksityöntekijöistä puhuminen ai-noastaan naisina yksinkertaistaa siis asiaa liikaa.

Seksityön taustalla voi olla myös erilaista haavoittuvuutta. Vastikkeellista seksiä selviytymiskeino-naan käytävällä ihmisellä voi olla esimerkiksi huono taloudellinen tilanne tai hän voi käyttää päih-teitä (Katisko & Laine 2023, 7). Katisko ja Laine (2023, 2) puhuvat vastikkeellisesta seksistä sek-sityön sijaan, sillä he tutkivat aineistossaan haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten selviytymis-keinoja.

Balfourin ja Allenin (2014, 4–7) kirjallisuuskatsauksen mukaan seksityön taustalla on Britanniassa usein toive paremmista tuloista. Seksityö on houkutteleva tulonlähde erityisesti ihmisille, joiden voi olla vaikea saada muuta työtä. Myös alhainen koulutustaso voi tehdä henkilöstä haavoittuvamman ja alttiimman seksityölle. Etenkin kaduilla seksityötä tekevät ihmiset voivat olla myös esimerkiksi asunnottomia tai päihderiippuvaisia.

Suomessa seksityöntekijöistä on tehty melko vähän tutkimusta. On hyvä huomata, että esimerkiksi Kontulan saamat tulokset ovat yli 15 vuotta vanhoja. Seksityö on viimeisen vuosikymmenen aikana muuttanut muotoaan esimerkiksi koronapandemian myötä, jolloin osa seksityöstä siirtyi erilaisille verkkoalustoille perinteisen työn vähennyttyä (McCluskey 2023, 2). Seksityön siirtyminen digitaali-sille alustoille kuten tilauspohjaiseen sosiaalisen median OnlyFans-palveluun ovat tehneet sek-sityöstä entistä saavutettavampaa ja turvallisempaa (McCluskey 2023, 3).

3.3 Seksityön stereotypiat

Seksityöhön liittyy paljon ennakkoluuloja. Yksi seksityöhön liittyvistä stereotypioista on, ettei se ole koskaan itse valittu ammatti. Seksityötä tekevien uskotaan monesti olevan patriarkaatin uhreja. (Tiessalo 2022, 39.) Koska seksityötä on monenlaista, ja se voi tarkoittaa eri asioita strippauksesta seksuaaliseen kanssakäymiseen, myös mielikuvat erilaisia seksitöitä tekevästä ihmisistä eroavat toisistaan. Stigma on yleensä sitä suurempi, mitä läheisemmässä kontaktissa seksityötä tekevä ihminen on asiakkaansa kanssa (Easterbrook-Smith 2022, 7).

Seksityöhön liittyy stereotypia, jonka mukaan seksityö ei ole oikeaa työtä (Tiessalo 2022, 39). Kun seksityö asetetaan viitekehykseen, jossa siitä puhutaan työnä muiden joukossa, seksityön tekeminen on helpompi nähdä taloudellisena päätöksenä moraalisen päätöksen sijaan (Easterbrook-Smith 2022, 10). Tiessalon (2022, 41) mukaan yksi seksityöhön liittyvistä myyteistä on, että seksityöntekijät myyvät itseään, vaikka todellisuudessa he myyvät aikaansa ja osaamistaan. Kun seksityö nähdään tavallisena työnä, sitä voidaan ymmärtää kokonaisvaltaisemmin esimerkiksi laajentamalla käsitystä siitä, mitä kaikkia taitoja työ vaatii ja millä tavalla seksityöntekijät neuvottelevat suostumuksesta asiakkaidensa kanssa (Easterbrook-Smith 2022, 11). Seksityö voi olla mitä vain esimerkiksi puhelinseksistä, strippauksesta, eroottisesta hieronnasta seksiaktin myymiseen ja eroottisten sisältöjen tekemiseen digitaalisilla tilauspohjaisilla alustoilla kuten OnlyFansissa (Suokas 2022, 54).

Kontulan (2008, 14) tutkimuksessa esimerkiksi köyhyys ei ollut tutkimuksen aikaan Suomessa asia, joka ajoi ihmisiä seksityöhön. Sen sijaan seksityötä tekevien ihmisten kertomuksissa nousi esille esimerkiksi halu henkilökohtaiseen autonomiaan. Kontulan mukaan Suomessa seksityö ei ole ammatti, johon ajaututaan, vaan joka valitaan esimerkiksi vapaamman elämän tai parempien tulojen toivossa. Myös Suokas (2022, 109) huomauttaa, että seksityöntekijöillä on elämässään muutakin kuin työ. Seksityön tekeminen ei ole hyväksyttävää ainoastaan silloin, kun työtä tekevä ihminen nauttii ammatistaan täysillä, vaan myös seksityöntekijällä saa olla huonoja päiviä. Myyjänkään uravalintaa ei kyseenalaisteta, jos yhtenä aamuna töihin nouseminen tuntuu epämotivoivalta.

Suomessa seksityötä tekevät ihmiset vaikuttivat ainakin vuonna 2008 olevan poikkeuksellisen keskiluokkaisia muuhun maailmaan verrattuna (Kontula 2008, 37). Keskiluokkaisuus näyttäytyi Kontulan tutkimuksessa esimerkiksi hyvinä tuloina ja toiminnan markkinoimisena itsenäisesti internetissä. On luontevaa olettaa, että suuri osa seksiä ostavista asiakkaista on myös keskiluokkaisia, sillä seksipalvelut ovat usein kalliita (Tiessalo 2022, 46). Useimmille seksityöntekijöille seksityö ei ole ainoa ammattivaihtoehto tai viimeinen oljenkorsi (Suokas 2022, 109).

Seksityön ja ihmiskaupan uskotaan usein tarkoittavan samaa asiaa, vaikka kyseessä on kaksi eri ilmiötä. On tärkeää erottaa asiat toisistaan julkisessa keskustelussa. (Tiessalo 2022, 39.) Tiessalon mukaan seksityö ja ihmiskauppa sekoitetaan joskus myös tahallaan, sillä osa ihmisistä pyrkii lopettamaan seksikaupan kokonaan ylläpitämällä käsitystä, jonka mukaan seksityötä tekevät ihmiset ovat väistämättä hyväksikäytön uhreja. Toisten mielestä seksityötä tekevät ihmiset altistavat muiden päätymistä ihmiskaupan uhreiksi, mitä seksityöntekijät pitävät usein loukkaavana syytöksenä (Suokas 2022, 14).

Seksityötä pidetään usein vaarallisena ammattina. Suokas (2022, 175) huomauttaa, että Suomessa on monia muitakin ammatteja, jotka ovat tilastojen valossa vaarallisia. Esimerkiksi

taksikuskeja on kuollut työssään viimeisen neljän vuosikymmenen aikana enemmän kuin seksityöntekijöitä. On silti huomionarvoista, että tilastot vaihtelevat paljon ympäri maailmaa niin seksityön kuin muidenkin ammattien osalta. Lisäksi seksityön salainen luonne vaikuttaa siihen, että kaikkia seksityössä kuolleita ei ole välttämättä pystytty tunnistamaan ja tilastoimaan.

3.4 Seksityön stigmat

Seksityöhön liittyy myös paljon stigmaa (esim. Easterbrook-Smith 2022, 14; Goldenberg ym. 2021, 7). Stigmalla tarkoitetaan negatiivista mielikuvaa tai asennetta esimerkiksi ihmisen taustaa tai esimerkiksi ammattia kohtaan.

Seksityöntekijöitä pidetään esimerkiksi ihmiskaupan tai parituksen uhreina. Seksityön stigmoihin kuuluu ajatus huumeidenkäytöstä tai mielenterveysongelmista, ja seksityöntekijöitä voidaan pitää myös vaarallisina. Stigma leviää myös seksityöntekijän asiakkaisiin, joiden voidaan ajatella olevan epätoivottuja vieraita siellä, missä seksityötä tekevä ihminen harjoittaa ammattiaan. (Easterbrook-Smith 2022, 14.)

Suurinta stigmaa kokevat kaduilla työskentelevät seksityöntekijät. Eurooppalaisessa kontekstissa kaduilla nähtävä seksityö liitetään usein maahanmuuttoon ja nähdään siksi erityisen ongelmallisenä. Toisaalta maahanmuuttajataustaisten seksityöntekijöiden oletetaan olevan uhreja täysin vailla toimijuutta. Kaduilla seksityötä tekevien ajatellaan pilaavan ympäristöään ja siksi heitä toiseutetaan enemmän kuin muita seksityötä tekeviä ihmisiä. (Armstrong 2018, 1291.)

Seksityöhön liittyy stigma, jota esimerkiksi Kontula (2008, 58) kutsuu huorastigmaksi. Huorastigma on kaksijakoinen. Stigman toisessa haarassa seksityöntekijät nähdään, erityisesti mediassa, osana kansainvälistä rikollisuutta: seksityöntekijät kuvataan osana epäjärjestystä, paritusrikollisuutta ja esimerkiksi huumeidenkäyttöä. Toisessa haarassa seksityöntekijät kuvataan toimijuutensa menettäneinä uhreina, maahanmuuttotaustaisina ”seksiorjina”, jotka länsimaisen yhteiskunnan tulee pelastaa. Huorastigmalle tyypillistä on, että seksityöntekijät nähdään oman yhteisön ulkopuolisina henkilöinä.

Huorastigmassa seksityöntekijät nähdään usein yksilotteisesti uhreina. Seksityöntekijöiden katsotaan päätyneen työhönsä vastoin tahtoaan ja toisaalta seksityön ajatellaan olevan lähtökohtaisesti tekijälleen vahingollista. Seksityöntekijöiltä ei kysytä, mitä ongelmia he kohtaavat ja millä tavalla ongelmia ratkotaan, vaan johtopäätöksiä vedetään seksityöntekijöiden puolesta. Seksityöntekijöiden näkemisen uhreina on katsottu olevan parempi vaihtoehto kuin se, että seksityöntekijöitä pidettäisiin rikollisina. Uhrimäärittely ei ole kuitenkaan poistanut jaottelua, jossa seksityöntekijät voidaan luokitella ”huonoiksi naisiksi”. (Kontula 2008, 60.)

Stigmat vaikuttavat seksityöntekijöihin konkreettisesti. Sen lisäksi, että seksityötä tekevän ihmisen voi olla vaikea saada esimerkiksi pankkilainaa, moni seksityöntekijä salailee työtään tai kertoo siitä vain harvoille. Seksityön salailun on todettu aiheuttavan seksityötä tekeville ihmisille suurta stressiä, jolla on myös terveysriskejä. Riskit kasvavat, jos seksityöntekijä kuuluu myös johonkin vähemmistöön, eli on esimerkiksi transsukupuolinen. (Easterbrook-Smith 2022, 16.)

Jos seksityö paljastuu, seksityöntekijät voivat kohdata monenlaista häirintää. Kontulan (2008, 64) tutkimuksessa Suomessa toimivat seksityöntekijät kohtasivat esimerkiksi huonoa kohtelua viranomaisten taholta tai menettivät oikeuksiaan – eräässä tapauksessa seksityöntekijä menetti työnsä vuoksi koulutuspaikkansa. Seksityöntekijöitä esimerkiksi uhkailtiin ja heidän päällensä syljettiin.

Seksityöhön liittyvä stigma liittyy myös seksityöntekijöihin kohdistuviin rikoksiin. Stigma voi pahimmillaan olla tappavaa, sillä mitä enemmän seksityöhön liittyy stigmaa, sitä alttiimpia seksityöntekijät ovat heihin kohdistuvalle rikollisuudelle. Kun seksityöntekijät esitetään negatiivisesti yhteisön ulkopuolisina henkilöinä, heidän hyljeksimisestään ja myös heihin kohdistuvasta väkivallasta tulee hyväksytympää. Huomionarvoista on, että seksityöntekijöihin kohdistuvan rikollisuuden taustalla on siis seksityön stigma, ei seksityö itsessään. (Suokas 2022, 173; Noor & Abdul Hamid 2020, 11.)

3.5 Lainsäädäntö

Seksityön lainsäädäntö ja seksityöntekijöiden kohtaamat stigmat ovat läheisessä yhteydessä keskenään. Lainsäädäntö voi joko vahvistaa seksityön stigmaa tai purkaa sitä. (Armstrong 2018, 1289.)

Suomessa seksityöstä säädetään rikoslaisissa, järjestyslaissa, ulkomaalaislaissa ja erilaisilla säännöksillä. Seksityöstä puhutaan seksikauppana ja seksuaalipalvelujen ostamisena ja maksullisena tarjoamisena. Rikoslain 20. luvun kohtien 8 § ja 8 a § nojalla seksin ostaminen on kiellettyä parituksen tai ihmiskaupan uhrilta tai alle 18-vuotiaalta. Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä rangaistaan sakoilla tai enintään kuuden kuukauden vankeustuomiolla. (Rikoslaki 723/2022.)

Järjestyslain nojalla seksuaalipalvelujen ostaminen ja myyminen yleisellä paikalla on kielletty (Järjestyslaki 612/2003). Ulkomaalaislaissa säädetään, että seksipalvelujen myynnistä epäilty ulkomaalainen voidaan käännäyttää Suomesta (Ulkomaalaislaki 301/2004).

Määritelmä siitä, mikä on kaupallista seksiä, ei ole Suomen lainsäädännössä täysin selvärajainen. Määritelmän katsotaan yleisesti pitävän sisällään suoria seksipalveluja, esimerkiksi yhdyntää ja eroottista hierontaa. Suomessa seksiä myyvillä henkilöillä ei ole elinkeinonharjoittajan asemaa. Vaikka työstä tulee maksaa veroja, käytännössä seksityöntekijän tulee perustaa toiminimi jollekin

muulle alalle. Suomessa toimivat seksityöntekijät harjoittavat toimintaansa usein lain harmaalla alueella – palveluista ilmoitetaan epäsuorasti ja veroja jätetään maksamatta. (Kontula 2008, 51–52.)

3.6 Seksityö journalistisessa mediassa

Median kuvaukset seksityöstä vaikuttavat ihmisten käsityksiin ja asenteisiin. Erilaiset diskurssit ja representaatiot rakentavat ja muokkaavat kuvaa siitä, mitä seksityö on ja kuka sitä tekee (esim. Easterbrook-Smith 2022, 18).

Seksityöstä puhutaan kansainvälisessä mediassa useammin seksityötä tekevän naisen näkökulmasta kuin seksityötä ostavan asiakkaan näkökulmasta. Journalistisessa mediassa seksityöstä puhuttaessa on keskitytty usein kaduilla myytävään seksiin, jota pidetään likaisena tai vaarallisena, ja johon liittyy ajatuksia rikollisuudesta ja huumeista. (Farvid & Glass, 2014, 50–51.) Uudessa-Seelannissa tehdyssä tutkimuksessa seksityö kuvattiin mediassa vuosien 2000–2013 välillä pääasiassa kaduilla myytävän seksin kautta, vaikka tutkimukset ovat osoittaneet, että suurin osa seksityöstä tapahtuu muualla kuin kaduilla (Farvid & Glass 2014, 55). Toisaalta kadulla seksityötä tekeviä haastatellaan mediassa harvoin, minkä vuoksi heidän äänensä ei pääse kuuluviin (Armstrong 2018, 1291).

Seksityötä, joka tapahtuu esimerkiksi työlle pyhitetyssä huoneistossa, on sen sijaan esitetty positiivisemmassa valossa. Seksityötä huoneistoissa on kuvattu työnä muiden joukossa, seksityötä tekevän ihmisen vapaasti valitsemana ammattina (Farvid & Glass 2014, 51). Uusiseelantilaisen tutkimuksen mukaan huoneistoissa seksityötä tekevästä ihmisistä rakennetaan narratiivia, jossa he toimivat eri tavalla kuin seksityöntekijältä tulisi odottaa: se, että seksityöntekijä on hillitty tai että hän odottaa asiakkaitaan innolla, kuvataan yllättäväksi. Henkilöt jotka ”eivät näytä” seksityöntekijöiltä kuvataan myymässä seksiä paikoissa, jotka ”eivät vaikuta” paikoilta, joissa seksiä olettaisi myytävän. Toisaalta seksityötä kaduilla tekevät ihmiset kuvataan useammin häiriöksi, esimerkiksi huumeidenkäyttäjiksi. Seksityötä tekevien ihmisten transsukupuolisuus nostetaan esiin useammin kaduilla seksityötä tekevien henkilöiden kohdalla. (Easterbrook-Smith 2022, 57–59.)

Seksityöntekijöitä myös toiseutetaan journalistisessa mediassa. Seksityöntekijöitä kuvaillaan kansainvälisessä mediassa esimerkiksi uhreiksi tai yhteiskunnan ”saastaksi” (Armstrong 2018, 1297; Yadav 2020, 124). Seksityöntekijöiden uskotaan moraalisesti tahraisia ja kirjaimellisesti sairaita (Easterbrook-Smith 2022, 66). Kaduilla seksityötä tekevien ihmisten nähdään ainakin osittain ansaitsevan työnsä mukanaan tuoma mahdollinen häirintä tai väkivalta (Farvid & Glass 2014, 51).

Kaduilla työskenteleville ei suoda montaa päällekkäistä identiteettiä: huoneistossa työskentelevä seksityöntekijä voi olla samaan aikaan opiskelija, kun taas kadulla seksityötä tekevää, itseään

opiskelijaksi kutsuvaa henkilöä epäillään esimerkiksi saapumisesta maahan väärin perustein. Media näkee maahanmuuttajataustaiset seksityöntekijät usein viisumisäädösten kiertäjinä tai parituksen uhreina. Maahanmuuttajataustaiset seksityöntekijöiden uskotaan olevan pelastuksen tarpeessa. Heitä käsitellään mediassa yksipuolisesti ja seksityö on usein ainoa asia, joka heistä tiedetään. (Easterbrook-Smith 2022, 63–64.)

Seksityöntekijöiden käsittely mediassa on usein polarisoitua. Malesialaistutkimuksen mukaan seksityöntekijät jaoteltiin malesialaisessa mediassa joko uhreihin tai rikollisiin verrattaviin henkilöihin. Molemmat representaatiot ovat negatiivisia. Kun seksityöntekijöistä puhuttiin uhreina, heitä kuvailtiin nuoriksi ja viattomiksi tytöiksi tai seksityöhön haluttomiksi osallistujiksi. Toisessa ääripäässä seksityöntekijöitä kuvattiin rikollisiksi tai rikollisten kumppaneiksi, ja heistä rakennettiin kuvaa materialistisina ja rahanahneina ihmisinä. (Noor & Abdul Hamid 2020, 11.)

Weitzerin (2017, 5) mukaan median representaatioita seksityöstä värittää negatiivisuusharha. Negatiivisuusharhalla Weitzer tarkoittaa tapaa, jolla mediassa uutisoidaan seksityön pahimmat tilanteet hyväksikäytöstä ihmiskauppaan samalla kun positiiviset – tai edes neutraalit – kuvaukset seksityöntekijöistä ja seksityöntekijöiden asiakkaista ovat harvinaisia. Weitzerin mukaan seksityötä ympäröivän stigman purkaminen vaatii seksityön monimuotoisempaa kuvausta mediassa, kuten esimerkiksi seksityötä käsittelevissä dokumenteissa.

Toisaalta seksityötä tekevät ihmiset esitetään Intiassa journalismia tutkineen Yadavin (2020, 124) mukaan toisinaan elokuvamaisesti hahmoina, joilla on mittavat määrät rahaa ja jotka elävät glamourin keskellä. Mediassa ei Yadavin mukaan juuri puhuta seksityön realiteeteista, joita ovat esimerkiksi syrjintä, stigma, ja monessa tapauksessa myös äitiys. Weitzer (2017, 5) huomauttaa, että vaikka joskus kuvaukset seksityöstä ovat mediassa romantisoituja, ne jäävät kuitenkin kauhutari-

4 Analyysi

4.1 Aineisto

Helsingin Sanomien hakukoneella hakusanoilla seksityö ja prostituutio löytyi vuoden 2024 loppupuoliskolta eli 1.6.24-31.12.24 väliseltä ajalta 15 artikkelia, jotka käsittelivät seksityötä, prostituutiota, paritusta tai ihmiskauppaa. Ilta-Sanomien hakukoneella hakusanoilla seksityö ja prostituutio löytyi samalta aikaväliltä yhteensä 16 seksityötä käsittelevää artikkelia.

Vaikka Helsingin Sanomista löytyi 15 ja Ilta-Sanomista 16 artikkelia, jotka sopivat aineistoon, tutkittavia artikkeleita on yhteensä 30, sillä yksi jutuista on julkaistu molemmissa medioissa. Tämä olisi mahdollista esimerkiksi, jos molemmat mediat olisivat julkaisseet saman uutistoimiston sähkeen. Tässä tapauksessa Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien yhteinen ytoimittaja oli julkaissut jutun Amsterdamissa 15 vuotta sitten murhatusta seksityöntekijästä molempiin medioihin 11. marraskuuta.

Aineisto on kerätty käyttämällä medioiden verkkosivuilta löytyvää hakukonetta, joilla voi hakea sivustolta median tuottamaa sisältöä. Hakusanoina on käytetty sanoja seksityö ja prostituutio. Tutkimuksen ulkopuolelle rajautuivat artikkelit, joissa sivuttiin lyhyesti seksityötä tai prostituutioita, mutta joiden aihe oli kuitenkin jokin muu.

Tutkimuksen ulkopuolelle rajautuivat myös televisio-, elokuva- ja taidearviot. On selvää, että erilaisista taidearvioista olisi mahdollista löytää mielenkiintoisia diskursseja. Tässä tutkimuksessa halusin kuitenkin tutkia miten Helsingin Sanomat ja Ilta-Sanomat puhuvat seksityöstä, en niinkään sitä, miten kyseiset mediat arvioivat jonkun toisen tahon tuottamaa seksityötä käsittelevää teosta.

Tutkimus on aloitettu numeroimalla tutkittavat tekstit yhdestä kolmeenkymmeneen aineistonhallinnan helpottamiseksi. Tämän jälkeen olen koonnut aineiston samaan tiedostoon ja jaotellut sen julkaisukanavan mukaan ensin Helsingin Sanomien juttuihin aikajärjestyksessä ja toisena Ilta-Sanomien juttuihin julkaisujärjestyksessä.

Aineistoa on luettu ja siitä on tunnistettu diskursseja. Aineistosta hahmottui kolme päädiskurssia, joiden alle kaikki aineisto voidaan lajitella. Kolmen pääasiallisen diskurssin sisällä on useita muita diskursseja, joita on eritelty, mutta jotka lopulta yhdistyivät päädiskurssien alle. Aineistoa on luokiteltu tutkimusvaiheessa myös esimerkiksi aineiston genrejen mukaan muun muassa rikosjuttuihin, henkilöjuttuihin ja mielipidejuttuihin analyysin jäsentämistä varten.

Koko aineisto on eritelty liitteessä 1.

4.2 Tulokset

Tutkimusaineistoon kuului yhteensä 30 Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien artikkelia. Tutkimuksessani kiinnitin erityistä huomiota henkilöistä kertoviin juttuihin ja ilmiöjuttuihin, joissa juttugenret sallivat esimerkiksi värikkäämpää kielenkäyttöä. Näissä jutuissa seksityötä käsittelevät diskurssit olivat ilmeisemmin esillä kuin lyhyissä asialähtöisissä uutisissa. Henkilöjutut sisälsivät suoria lainauksia ja lisäksi henkilö- ja ilmiöjutuissa juttujen sanavalinnat heijastivat, miten seksityöstä puhutaan mediassa.

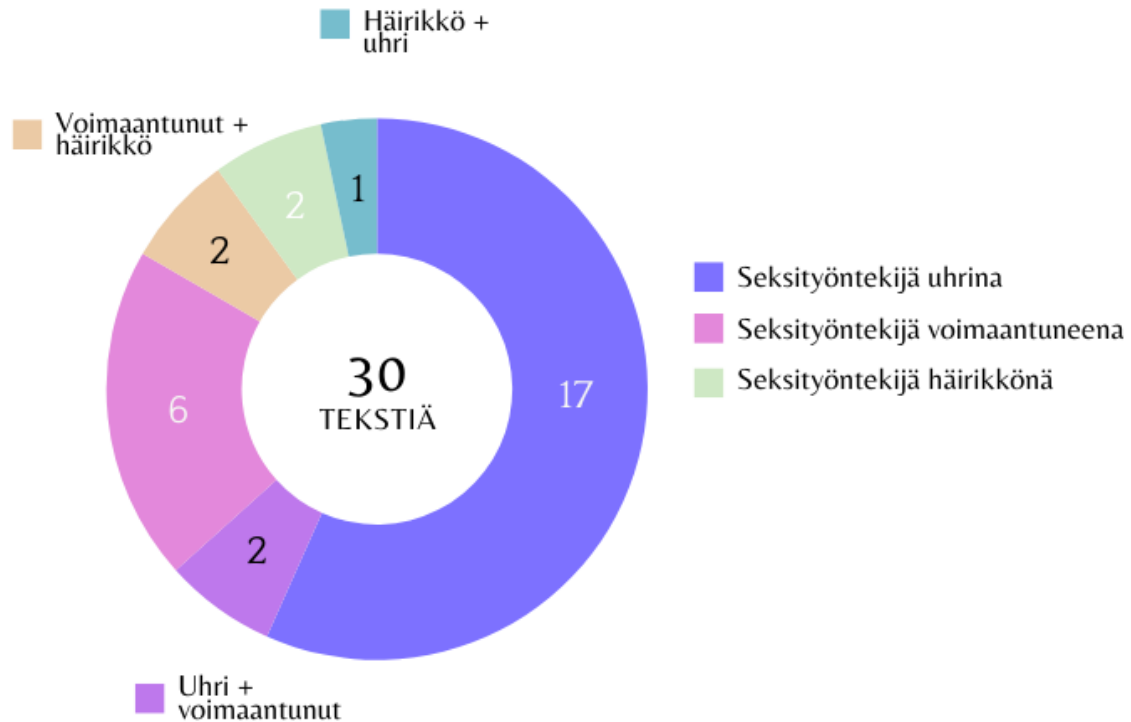
Helsingin Sanomien 15 artikkelista suurin osa oli rikosuutisia. Rikosjuttuja oli yhteensä kymmenen, eli kaksi kolmasosaa kaikista seksityötä käsittelevistä jutuista. Lopuista viidestä jutusta kaksi oli seksityötä käsitteleviä uutisia, jotka eivät liittyneet rikoksiin, yksi henkilöjuttu seksityöntekijästä, yksi ilmiöjuttu seksityöstä kesäisessä Helsingissä ja yksi seksityötä käsittelevä essee.

Ilta-Sanomien 16:sta tutkimusaineistoon kuuluvasta artikkelista neljä oli rikosuutisia ja neljä oli seksityötä käsitteleviä ilmiöjuttuja. Artikkeleista kolme oli viihdeosastolle luokiteltuja, lyhyitä henkilöistä kertovia uutisia, esimerkiksi juttu maajussista pornotähdeksi uraansa vaihtaneen henkilön tienesteistä. Kolme kuudestatoista artikkelista oli syvällisempiä henkilöjuttuja. Loput kaksi tekstiä olivat seksityötä käsitteleviä uutisia.

Teksteistä löytyi kolme pääasiallista diskurssia, joiden alle kaikki opinnäytetyössä tutkitut jutut voidaan luokitella. Diskursseista selvästi yleisin oli seksityöntekijä uhrina -diskurssi, joka esiintyi yli kahdessa kolmasosassa teksteistä, yhteensä 20 artikkelissa. Muut pääasialliset diskurssit olivat seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi, joka esiintyi kymmenessä tekstissä, ja seksityöntekijä häirikkönä -diskurssi, joka löytyi viidestä tekstistä.

Osassa teksteistä eri diskurssit esiintyivät limittäin ja saman tekstin sisällä seksityöntekijästä voitiin esimerkiksi puhua sekä uhrina että toimijuutensa säilyttäneenä, voimaantuneena henkilönä. Kolmen pääasiallisen diskurssin lisäksi teksteistä löytyi suuri määrä muita diskursseja, jotka liittyivät usein läheisesti kolmeen päädiskurssiin. Esimerkkejä muista diskursseista on kerrottu alaluvuissa.

Kuvio 1: Seksityön diskurssit aineistossa.

4.2.1 Seksityöntekijä uhrina -diskurssi

Uhridiskurssi oli aineistoni monitahoisin diskurssi. Seksityöntekijä nähtiin teksteissä uhrina hyvin monessa eri ulottuvuudessa. Uhridiskurssia esiintyi yhteensä 20 artikkelissa. Seksityöntekijä uhrina -diskurssi oli valta-asemassa 17 artikkelissa.

Rikosjutuissa seksityöntekijät olivat esimerkiksi parituksen tai ihmiskaupan uhreja, mutta seksityöstä kertovissa jutuissa seksityöntekijät näyttäytyivät usein myös yhteiskunnan rakenteiden kaltoinkohtelemisena, esimerkiksi yhteiskunnan sääntöviidakon tai asenteiden uhreina.

G tietää, että joihinkin maihin voi olla mahdotonta saada viisumia, jos tieto seksityöstä paljastuisi. (Artikkeli 24)

On huomionarvoista, että aineistoni 14:stä rikosjuttugenreen sopivasta artikkelista seksityöntekijät olivat uhreja jokaisessa tapauksessa. Seksityöntekijöitä itsessään ei epäilty jutuissa rikoksista, vaan seksityötä tehneet ihmiset olivat rikosjutuissa esimerkiksi parituksen, ihmiskaupan tai

väkivallan uhreja. Rikosten kohteiksi joutuneita seksityöntekijöitä ei välttämättä pakotettu seksityöhön, mutta seksityöntekijöitä ajettiin nurkkiin, joissa seksityö oli käytännössä ainoa vaihtoehto, usein taloudellisista syistä.

Käräjäoikeuden mukaan asianomistajia ei oltu pakotettu seksityöhön, mutta heihin kohdistetut taloudelliset vaatimukset johtivat siihen, että seksityö oli käytännössä ainoa vaihtoehto suoritua veloista. (Artikkeli 3)

Oikeus totesi, että uhri oli parittajasta sekä taloudellisesti että henkisesti riippuvainen, eikä olisi pystynyt toimimaan Suomessa yksin ilman parittajaa. (Artikkeli 5)

Kaikki raha meni miehen elättämiseen ja tarpeisiin. [...] Rosa oli joutunut pyytämään mieheltä rahaa jopa alle euron maksaviin nuudeleihin. (Artikkeli 19)

Seksityöntekijä uhrina -diskurssiin liittyi läheisesti myös ajatus siitä, että seksityöntekijät ovat joko henkisen tai fyysisen uhan alla. Seksityöntekijöiden kuvattiin olevan vaarassa tai väkivallan ja pahimmillaan henkirikosten uhreja. Esimerkiksi Helsingin Sanomien seksityöstä Helsingin kesäyössä kertovassa jutussa (HS 15.7.24) seksityöntekijän kohtaama uhka tuodaan ilmi esimerkiksi kertomalla lukijalle, kuinka seksityöntekijä ajautuu kadulla ”sanaharkkaan”. Samassa jutussa toimittaja lähestyy seksityöntekijöiden kanssa olleita naisia, jolloin naiset toteavat: ”Toivottavasti kyse ei ole mistään pahasta”.

Vaarasta ja väkivallan uhasta puhutaan tekstissä myös suoraan:

Huovisen mukaan seksityöntekijät kohtaavat häirintää ja väkivaltaa. Erityisesti humalaiset asiakkaat tai ohikulkijat saattavat käyttäytyä arvaamattomasti. (Artikkeli 2)

Seksityöntekijä uhrina -diskurssiin liittyvästä seksityöntekijä vaarassa -diskurssista on tutkimusaineistossa myös monia muita esimerkkejä.

Seksityöläiset pelkäävät, että yhä harvempien katseiden ulottumattomissa he ovat entistä suuremmassa vaarassa. (Artikkeli 12)

”Saan puheluita, joissa sanotaan, että olen juuri tullut raiskatuksi ja sillä miehellä on veitsi, mitä teen?” (Artikkeli 18)

”Pian sinä itket ja anelet minua vastaamaan sinulle. Et pääse koskaan minua karuun.” (Artikkeli 19)

Jos asiakas vaikuttaa arvaamattomalta, Haapasaari tekee mielessään riskiarvion sillä ajatuksella, voiko poistumispyyntö aiheuttaa hänelle jonkinlaista fyysistä vaaraa. (Artikkeli 20)

Uhriskurssiin liittyi usein myös ajatus, että seksiyöntekijät ovat haavoittuvaisia. Sanaa haavoittuvainen käytettiin joissain artikkeleissa suoraan. Artikkelissa 3 rikosten kohteeksi joutuneiden uhrien kerrottiin olleen ”tilanteesta peloissaan” ja ”tuomittujen armoilla”, mikä viittaa haavoittuvaisuuteen. Artikkelissa 4 maahanmuuttajataustaisten seksiyöntekijöiden kuvattiin pelkäävän mahdollista käännytystä ja Katariina Sourin esseessä (HS 10.11.24, artikkeli 11) nuoria seksiyöntekijöitä tekeviä, lain silmissä aikuisia, naisia tytöksi ja heidän ymmärrystään vähäteltiin.

Rosa oli ihmiskaupan uhriksi joutuessaan haavoittuvassa asemassa joidenkin aiempien kokemustensa vuoksi. (Artikkeli 19)

Siirtolaiset pelkäävät käännytystä ja maahantulokieltoa. Tämän takia he eivät välttämättä uskalla hakea apua. (Artikkeli 4)

Moni tyttö kuvittelee, että oman kehon tai seksuaalisuuden kauppaaminen sosiaalisessa mediassa on oikotie onneen, mutta pettyy ja katuu valintojaan. [...] Todellisen hinnan epätoivotusta kehityksestä maksavat haavoittuvassa tilassa olevat nuoret, pääasiassa tytöt. (Artikkeli 11)

Artikkelissa 15 kerrottiin rikoksen uhrina olleen seksiyöntekijän ”psykkisistä ongelmista”, jonka vuoksi ”tämä on tarvinnut jonkun parittajista tuekseen”. Haavoittuvaisuuden syitä eri teksteissä olivat siis esimerkiksi seksiyöntekijöiden naiivius, mielenterveyden ongelmat ja seksiyöntekijöiden kokema pelko.

Uhriskurssissa seksiyöntekijöiden kuvattiin ajautuvan seksiyöhön sen sijaan, että seksiyö olisi vapaaehtoinen valinta tai tavallinen ammatti. Ajautumisen diskurssi rakentaa mielikuvaa, jossa seksiyöntekijöitä tehdään vasta pakon edessä ja jossa se on epätoivottu tulonlähde.

Pohjimmainen syy, mikä ajaa miehet seksiyöhön, on näköalattomuus ja työn puute. (Artikkeli 28)

Osa feministeistä ajattelee, että naiset eivät ryhdy vapaaehtoisesti tekemään seksiyöntekijöitä. Taloudellinen pakko ja miesten harjoittama sorto ajaa naisia siihen. (Artikkeli 1)

Kortelaisen mukaan erityisesti huono rahatilanne voi johtaa katuprostituution aloittamiseen. (Artikkeli 2)

Erityisesti kaduilla tapahtuvaa seksityötä myös toiseutettiin ja kuvattiin ilmiöksi, jota tekivät ”muut”, eli käytännössä maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Kaduilla tapahtuvan seksityön korostettiin esimerkiksi artikkelissa 2 olevan Suomessa ”marginaalinen ilmiö”. Samassa jutussa huomautettiin, että kaduilla tapahtuva seksityö on ”Etelä-Euroopassa aivan toisen kaliiperin luokkaa”. Kaduilla tapahtuva seksityö nähtiin siis ongelmana, joka kuitenkin on juttujen näkemyksen mukaan Suomessa pieni verrattuna esimerkiksi Etelä-Eurooppaan.

Ilmasto-olosuhteet ovat paremmat ja Afrikan läheisyyden takia työtä tarvitsevia turvapaikanhakijoita on enemmän. [...] Monet seksityöntekijät saapuvat hänen mukaansa turvapaikanhakijoina tai siirtolaisina Afrikan maista. (Artikkeli 2)

Suomessa seksiorjan asemaan joutuneesta Rosasta kertovassa jutussa (IS 18.8.24) Rosan kerrotaan menettäneen lähes kaiken toimijuutensa ja ihmisarvonsa. Kaduilla tehtävän seksityöhön liittyvästä negatiivisesta mielikuvasta kertoo se, kuinka Rosa kertoo jutussa seksin myymisen kadulla olevan ainoa asia, johon hän ei ollut suostunut.

Pariisissa kaduilla myytävästä seksistä kertovassa jutussa (IS 8.8.24, artikkeli 18) seksityötä kaduilla kuvattiin värikkäällä, mielikuvia herättävillä sanavalinnoilla. Artikkelissa kerrotaan, että Punaisten lyhtyjien alueella turistit kokevat ”turvallisen syntisiä iloja”, mutta toisessa naapurustossa paljastuu ”synkkä todellisuus Pariisin pimeästä puolesta”. Ensimmäisessäkin, seksipalvelujen ostamista ”iloksi” kuvaavassa lauseessa seksityöstä maalailaan ”syntistä” kuvaa. Sana synti saa lukijan ajattelemaan uskonnollisen moraalien vastaista toimintaa. Toisessa lauseessa sanat ’paljastua’ ja ’pimeä puoli’ viittaavat johonkin kiellettyyn ja ikävään.

Jutusta ei käy suoraan ilmi, mitä synkällä todellisuudella tai pimeällä puolella tarkalleen tarkoitetaan. Jutussa kerrotaan, että suurin osa Pariisissa seksiä myyvistä ihmisistä tekee työtä itsenäisesti – seksityöntekijät eivät siis lähtökohtaisesti ole rikosten uhreja. Heidän kuvataan kuitenkin kokevan häirintää viranomaisten taholta. Pariisissa kadulla seksiä myyvien henkilöiden kerrotaan olevan maahanmuuttajataustaisia.

Poliisi keskittyy jahtaamaan seksityöläisten oleskelulupia eikä asiakkaiden toimintaan puututa vastaavalla innolla. [...] Poliisit ahdistelevat heitä jatkuvilla henkilötunnusten tarkistuksilla ja muulla häirinnällä. (Artikkeli 18)

Seksityöntekijä uhrina -diskurssi on hyvin moniulotteinen. Teksteissä seksityötä tekevät ihmiset nähtiin aiempien esimerkkien lisäksi esineellistämisen uhrina niin asiakkaiden kuin median taholta.

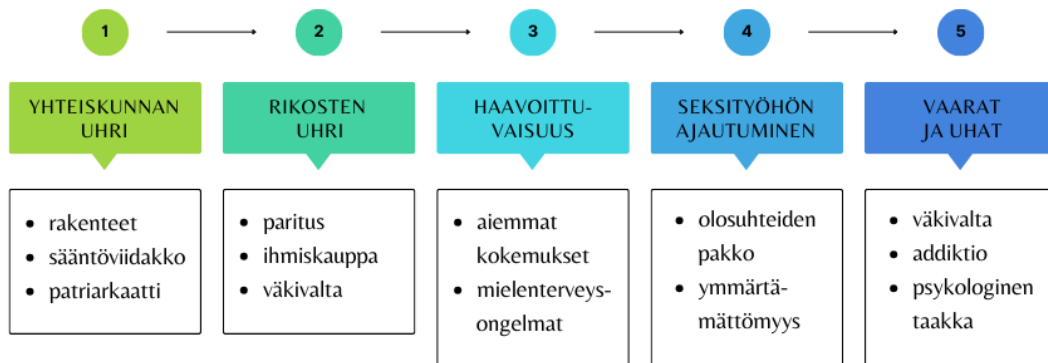
Asiaa, joka on itselle intiimi ja henkilökohtainen, eikä mikään vaihdannan väline. [...] Toisen vartalon asiana, jonka voi ”ostaa omaan käyttöönsä”. (Artikkeli 25)

Koska valtamedia ei nykyisessä asenneilmapiirissä voi enää itse tuottaa naisia stereotyyppisesti leimaavaa seksuaalista kuvastoa, se keskittyy hyödyntämään naisten itsensä julkaisemaa materiaalia. (Artikkeli 11)

Aineistostani löytyi monia diskursseja, jotka niputin lopulta seksityöntekijä uhrina -päädiskurssin alle. Tällaisia aladiskursseja olivat esimerkiksi seksityöntekijä yhteiskunnan uhrina, seksityöntekijä rikosten uhrina, seksityöntekijä haavoittuvaisena, seksityöhön ajautuminen ja seksityöhön liitetyt vaarat ja uhat.

Kuvio 2. Esimerkkejä uhridiskursseista.

ESIMERKKEJÄ UHRIDISKURSSEISTA

4.2.2 Seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi

Toinen aineistostani esiin noussut diskurssi on seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi, joka esiintyy kymmenessä aineistoni artikkelissa. Diskurssi on vallalla yhteensä kuudessa artikkelissa ja se on erityisen voimakas kolmessa seksityöntekijöistä kertovassa henkilöjutussa, artikkeleissa 14, 20 ja 24, ja siksi kyseiset artikkelit painottuvat tässä analyysissä. Diskurssi esiintyy kuitenkin myös feministien asenteista kertovassa jutussa, kolmessa viihdejutussa, Belgian seksityösäännöksistä

kertovassa jutussa sekä artikkelissa, jossa kuvaillaan taiteilija ja yliopistolehtori Aku Meriläisen naurampa-projektia.

Nimesin diskurssin voimaantumisen mukaan, sillä artikkeleissa kuvattiin seksityötä voimaantumisen kautta. Esimerkiksi Cambridge Dictionaryn (empowerment, 2025) mukaan voimaantuminen on prosessi, jonka kautta ihminen saa vapauden ja vallan tehdä mitä haluaa ja kontrolloida sitä, mitä hänelle tapahtuu. Monessa jutussa korostettiin erityisesti seksityöntekijöiden itsemääräämisoikeutta ja vapautta.

Voimaantumisdiskurssissa seksityöntekijät kuvattiin itsenäisinä toimijoina, jotka ovat ryhtyneet seksityöhön vapaaehtoisesti. Seksityöntekijöiden työn motiiveiksi kuvattiin toivetta vapaammasta elämästä ja suuremmista tuloista. Seksityöstä puhuttiin ammattina muiden joukossa.

Toiset taas ajattelevat, että seksityö on ammatti siinä missä muutkin. Se voi olla taloudellisesti hyödyllistä ja vapauttavaa. (Artikkeli 1)

Vapaus on yksi suurimpia syitä, joiden vuoksi päätin jäädä alalle. [...] Se täytyy myös ymmärtää, että seksityössä on kyse työstä. (Artikkeli 14)

G kuvailee seksityötä vapauttavaksi. Hän kertoo saavansa nykyisin päättää kenen kanssa työskentelee. [...] ”Halusin enemmän vapautta. Ja enemmän rahaa.” (Artikkeli 24)

”Se on seksuaaliterveyttä edistävä palvelu. That’s it.” (Artikkeli 25)

Seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssiin liittyi läheisesti diskurssi, jossa seksityöntekijöiden korostettiin olevan tavallisia ihmisiä. Esimerkiksi artikkelissa 14 nelikymppisestä seksityötä tekevästä Annusta kerrotaan, että hänellä on perhe ja hän on korkeasti koulutettu. Ennen ammattia seksityöläisenä Annu työskenteli asiantuntijana. Annulla on parisuhde ja erillinen työasunto, jonka sisustustakin ruoditaan tavallisuuden näkökulmasta. Myös Annun asiakkaat haluavat tavallista seksiä.

Annu kokee olleensa aina hyvin tavallinen, kiltti ja kunnollinen ihminen.

Annu on korkeasti koulutettu ja perheellinen. Miehensä kanssa hänellä on takana jo pitkä parisuhde. [...] ”Minäkin olen oikeasti tosi tavallinen ihminen.”

Annun työasunto ei ole järin poikkeava. Makuuhuoneen sänky on siististi pedattu, kaiuttimista soi musiikki ja olohuoneen katseenvangitsijana on kirkkaanpunainen sohva.

Erikoisuuksia useammin Annulta kaivataan kuitenkin ihan tavallista ”vaniljaseksiä”.
(Artikkeli 14)

Tavallisuutta korostetaan myös Aallotar Haapasaaresta kertovassa artikkelissa.

Turkulainen Haapasaari varttui tavallisessa perheessä, kävi tavallista koulua ja piti tavallisista asioista.

”Monet yhä pitävät seksityöntekijöitä pohjasakkana, mutta olen aivan tavallinen ihminen.” (Artikkeli 20)

Seksityöstä puhuttiin voimaannuttavana kokemuksena, jolla seksityöntekijä voi palauttaa oman toimijuutensa. Seksityötä kuvailtiin myös esimerkiksi kutsumusammattiksi. Aallotar Haapasaaresta kertovassa jutussa seksityöhön liitettiin ajatus, jossa työ oli tekijälleen korjaava kokemus.

Haapasaari löysi itsensä strippiklubilta, missä hän viimein ymmärsi oman viehätysvoimansa. ”Kun nousin lavalle, ihmisten suut loksaktivat auki. Se tuntui mielettömältä.” [...] Haapasaari tunsu olevansa kuin koulun suosituin tyttö. [...] Seksityöntekeminen oli korjannut hänen kehonkuvaansa. (Artikkeli 20)

Uteliaisuudesta ja kokeilunhalusta se lähti. [...] Kokeilu kannatti Annun mukaan, sillä sen avulla hän kokee löytäneensä oman kutsumuksensa. (Artikkeli 14)

”Ymmärsin jo varhaisessa vaiheessa, että on ihan sama, mitä teen – joku tuijottaa persettäni joka tapauksessa. Joten mieluummin strippaan ja saan paljon rahaa.” [...] Samalla säilytän toimijuuteni vahvana, mustana naisena. (Artikkeli 24)

Nyt tuntuu kuitenkin siltä, että olen löytänyt itseni ja paikkani tässä maailmassa. (Artikkeli 27)

Erityisesti Ilta-Sanomien viihdeartikkeligenressä seksityöstä puhuttiin seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssin alla myös tulonlähteenä. Artikkeleissa tuotiin esille tunnettujen, usein isopalkkaisten seksityöntekijöiden tuloja. Tulojen paljastamisella houkuteltiin lukijoita jo otsikkotasolla artikkelissa 17, *IL: Jani Laakso vaihtoi maajussin uran pornoon – näin paljon hän tienaa* (IS 26.6.24).

Tienaan tuhansia euroja kuukausitasolla. Ei ole kyse mistään touhusatasesta... Kyllä siitä saa veroja maksaa. (Artikkeli 17)

Hän viihtyi alustalla neljä vuotta. Hän arvioi tienanneensa tuona aikana useamman kymppitonnin. (Artikkeli 16)

Voimaantumisdiskurssissa seksityöntekijöiden kuvattiin olevan tietoisia omista rajoistaan ja heidän kerrottiin säilyttävän itsemääräämisoikeutensa. Esimerkiksi Annusta kertovassa jutussa Annu kertoo, ettei ota asiakkailta vastaan toiveita, jotka liittyvät hänen ulkonäköönsä. Myös seksityöhön liittyviä turvallisuusseikkoja korostettiin jutuissa, joissa seksityöntekijöistä puhuttiin voimaantuneina.

”Asu- ja meikkitoiveita en ota vastaan.” [...] ”Toiveista huolimatta en koskaan myöskään feikkaa käytöstäni.” [...] Ehdotonta tapaamisille on Annun mukaan myös niiden turvallisuus. [...] Omista arvoistaan ja rajoistaan hän ei koe luopuneensa missään vaiheessa. (Artikkeli 14)

”Siihen vedin rajan. Minä en ala toimimaan kenenkään sovittelijana.” (Artikkeli 20)

”Minun ei tarvitse esittää mitään.” (Artikkeli 24)

Voimaantumiseen liittyi myös ajatus seksityöntekijöistä sosiaalisina hyväntekijöinä. Seksityöntekijöiden kuvattiin antavan asiakkailleen seksipalvelujen lisäksi erilaista sosiaalista apua – kuten keskusteluapua ja seksitöntä läheisyyttä. Aallotar Haapasaaren mukaan seksityö muistuttaa joskus hänen aiempaa työtään kotihoidossa.

Hän näki, miten moni mies tuli hakemaan klubilta myös vain kuuntelevaa korvaa tai hellää halausta. [...] Haapasaari auttaa asiakkaitaan ongelmassa, tai kuuntelee ainakin. [...] Työ muistuttaa toisinaan hänen työstään kotihoidon hoiva-avustajana. (Artikkeli 20)

*Kun homma on ohi, moni haluaa jäädä vielä juttelemaan arkisista asioista tai makoi-
lemaan sylkkäin. [...] Vain vähemmistö asiakkaista käy hänen luonaan pelkän seksin
takia. [...] Työssä kuulee surullisiakin tarinoita. (Artikkeli 14)*

4.2.3 Seksityöntekijä häirikkönä -diskurssi

Kolmas teksteistä löytynyt päädiskurssi on seksityöntekijä häirikkönä -diskurssi. Diskurssi esiintyi aineistossani viidessä artikkelissa, joissa seksityöntekijöiden kerrottiin aiheuttavan esimerkiksi häiriötä ja ahdistusta.

Diskurssi oli valta-asemassa kahdessa artikkelissa. Toisessa kerrotaan Kampissa ”norkoilevista” miehistä (HS 15.11.24). Artikkelissa epäillään, että sadat seksityöntekijät tekevät työtään Kampissa sijaitsevilla asunnoilla. Seksityöntekijöiden perässä alueella on ”vilkasta liikennettä”, jonka muut alueen asiakkaat kokevat häiriöksi ja jopa pelottavaksi. Aasukkaat eivät halua esiintyä jutussa oikeilla nimillään, sillä he kertovat pelkäävänsä ”ongelmia”.

Talon edustalla ”norkoilevat” miehet vierailevat asunnossa lyhyen aikaa, kaksi talon asukasta kuvailee toimintaa. [...] Tilanne on asukkaille tukala: se aiheuttaa pelkoa ja ikäviä tilanteita.

Yksi asuntoa vuokraavista naisista esimerkiksi syytti erästä talon asukasta salakuvaamisesta ja käyttäytyi niin hyökkäävästi, että asukas ei uskaltanut poistua asunnostaan päiviin. (Artikkeli 13)

Seksityöntekijöiden ulkonäköä ja heidän toimintaansa kuvaillaan jutussa tavalla, joka aiheuttaa negatiivisia mielikuvia.

Naiset käyvät kesellä päivää vähäpukeisina kylpytakeissaan talon sisäpihalla tupakoimassa. Naisten asunnossa vierailee jatkuvasti miehiä. [...] Asuntoa vuokraavat naiset ovat herättäneet laajempaakin huomiota naapurustossa. Siitä ovat huomauttaneet sekä kivijalan yrittäjät että naapuritalojen asukkaat. (Artikkeli 13)

Siitä, miten epätoivottuja seksityöntekijät ovat, kertoo asukkaiden pelko siitä, että seksityöntekijät ja heidän asiakkaansa aiheuttaisivat taloyhtiölle mainehaittaa. Asukkaat tuovat jutussa ilmi halunsa puuttua seksityöntekijöiden toimintaan, mutta kuvaavat keinojen olevan vähäisiä.

”Tuntuu että olemme asian kanssa täysin voimattomia”, he harmittelevat. (Artikkeli 13)

Seksityöntekijä häirikkönä -diskurssi esiintyy myös Ilta-Sanomien viihdejutussa, jossa kerrotaan drag-artisti Marko Vainion matkasta Pattayalle (IS 1.10.24). Jutussa kuvataan, kuinka Vainio ei saanut Pattayalle seksityöntekijöiltä ”hetken rauhaa”. Vainio kertoo kokemuksistaan, joissa seksityöntekijät koskivat häntä ilman lupaa.

Näin ehkä 1500 tyttöä pikkuhousuissa kaduilla. Osa hyökkäs ihan kimppuun ja puristeli niin, että teki mieli huutaa me too! (Artikkeli 23)

Häirikködiskurssi on osa myös kahta Ilta-Sanomien juttua, joissa kerrotaan mediataiteilija Aku Meriläisestä, joka näytti työssään Aalto-yliopiston opettajana opiskelijoille pornoa osana valtaa ja performatiivisuutta käsittelevää kurssia. Meriläinen esiintyy Nakurampa-projektiin kuvatussa pornossa itse. Meriläinen on kertonut tekevänsä pornoa, koska hän haluaa vaikuttaa ihmisten mielikuviin vammaisuudesta ja seksityöstä (YLE 17.4.22). Uutisissa kritisoidaan Meriläisen menettelyä opettajana.

Osana opetusta hän näytti opiskelijoille materiaalia, jossa hän tyydyttää itseään kameralle. [...] Ainakin yksi opiskelija on kokenut tilanteen ahdistavana. [...] Opiskelijan mukaan ryhmänpaine osallistumiselle oli kova. (Artikkeli 26)

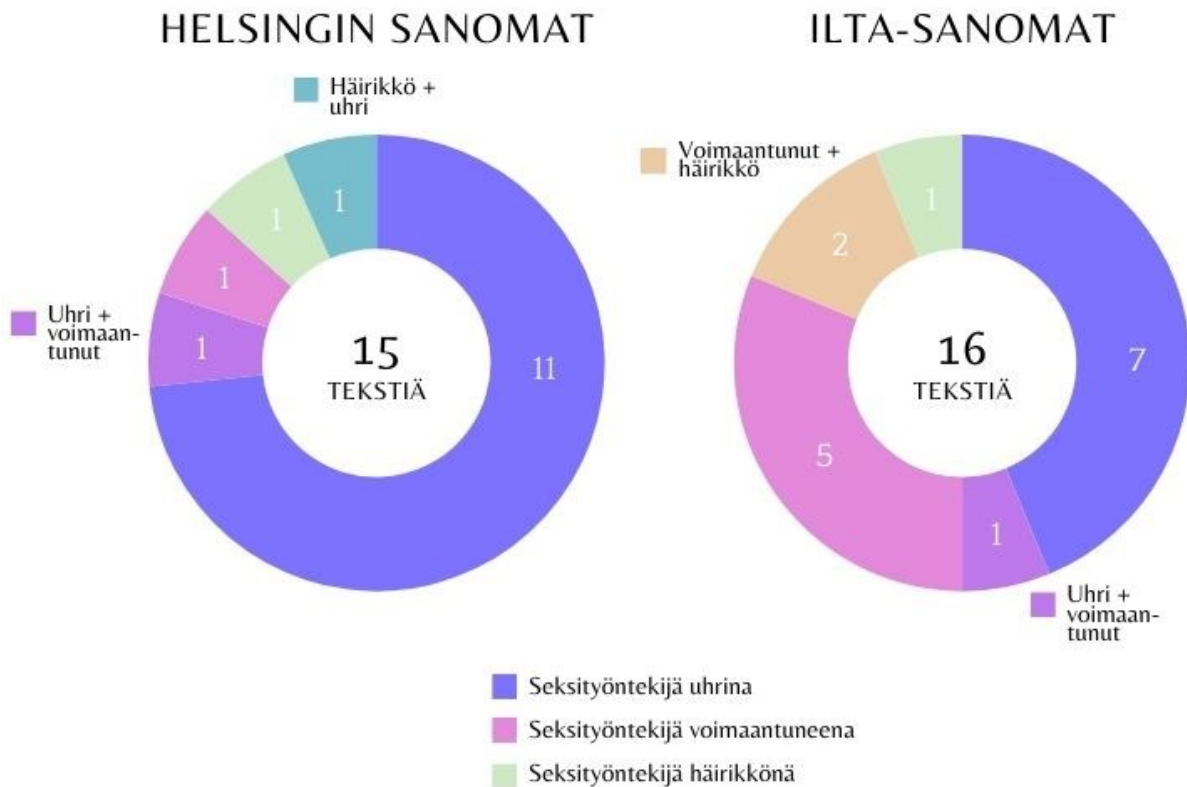
Hän vertasi opettajan peniksen katsomista isolta valkokankaalta ”puskarunkkareihin, itsensäpaljastajiin ja lääppijöihin”. (Artikkeli 27)

Ajatus seksityöntekijöistä häiriköinä piilee myös Helsingin Sanomien kadulla seksiä myyvistä naisista kertovassa jutussa (HS 15.7.24). Jutussa kerrotaan, kuinka laki kieltää seksipalvelujen myymisen ja ostamisen julkisella paikalla – seksin myymisen yrittäminen itsessään ei ole kuitenkaan rangaistavaa. Naisten kuvaillaan lähestyvän erityisesti keski-ikäisiä ja päihtyneitä ihmisiä. Kaduilla tapahtuvan seksin myynnin kuvataan lisääntyvän silloin, kun muista maista tuleva siirtolaisuus lisääntyy. Taustalla tuntuu olevan ajatus, että muiden maiden ongelmat voivat heijastua seksityön lisääntymisenä Suomessa.

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimusaineistostani löytyi kolme pääasiallista diskurssia: seksityöntekijä uhrina, seksityöntekijä voimaantuneena ja seksityöntekijä häirikkönä. Pääsääntöisesti yhdessä jutussa esiintyi vain yksi kolmesta diskurssista, mutta osassa tekstejä diskursseja esiintyi myös limittäin. Silloinkin useimmiten yksi jutussa esiintyvistä diskursseista oli valta-asemassa, ja toinen diskurssi ilmeni tekstissä pienemmässä roolissa.

Kuvio 2. Seksityön diskurssit Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa.

Helsingin Sanomien 15:stä artikkelista kolmessatoista esiintyi seksityöntekijä uhrina -diskurssi. Osittain tämä selittyy sillä, että artikkeleista kaksi kolmasosaa oli genreltään rikosjuttuja, joissa seksityöntekijät olivat rikosten uhreja. Lopuista viidestä jutusta kaksi oli seksityötä käsitteleviä uutisia, jotka eivät liittyneet rikoksiin, yksi henkilöjuttu seksityöntekijästä, yksi ilmiöjuttu seksityöstä kesäisessä Helsingissä ja yksi seksityötä käsittelevä essee.

Voidaan kysyä, millaista kuvaa seksityöstä rakennetaan Helsingin Sanomissa, jos seksityötä käsitellään pääasiallisesti rikosjuttugenren alla. Aineiston Helsingin Sanomien artikkeleista noin 87 prosenttia käsitteli seksityötä seksityöntekijä uhrina -diskurssin kautta. Luku on merkittävä. Vain kahdessa jutussa pääasiallinen diskurssi oli jokin muu: yhdessä Helsingin Sanomien artikkelissa oli vallassa seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi ja yhdessä pääasiallinen diskurssi oli seksityöntekijä häirikkönä.

Myös Ilta-Sanomien teksteissä seksityöntekijä uhrina -diskurssi oli diskursseista yleisin. Opinnäytetyössä analysoin 16 Ilta-Sanomien artikkelia, joista uhridiskurssi oli vallassa olevana diskurssina kuudessa jutussa. Uhridiskurssi esiintyi kuitenkin pienemmässä roolissa myös osassa muita Ilta-Sanomien juttuja. Ilta-Sanomien artikkeleista viidessä voimaantumisdiskurssi oli hegemonisessa asemassa ja yhdessä jutussa pääasiallinen diskurssi oli seksityöntekijä häirikkönä. Lopuissa kolmessa jutussa diskurssit esiintyivät limittäin.

Journalismin kannalta on luonnollista, että seksityöstä puhutaan pääasiassa negatiivisten representaatioiden kautta, sillä esimerkiksi seksityöntekijöihin kohdistuvat rikokset ylittävät uutiskynnyksen. Monesta muustakin asiasta puhutaan mediassa negatiivisten asioiden kautta – vain harvoin puhutaan tavallisista ihmisistä elämässä tavallista elämää. Negatiivisuus ja konflikti ovat uutiskriteereitä, minkä lisäksi uutiset ovat usein negatiivisia, koska yksi journalismin tehtävistä on varoittaa ihmisiä erilaisista uhista (McIntyre & Gyldensted 2017, 20). Negatiivisilla uutisilla on McIntyren ja Gyldenstedin mukaan yleisöihin pidempiaikainen ote. Ihmiset ovat myös taipuvaisia lukemaan negatiivisia uutisia, vaikka he kertoisivatkin lukevansa mieluummin hyviä uutisia.

Kolme löytynyttä diskurssia ovat keskenään hyvin erilaisia ja niiden voidaan katsoa edustavan seksityön ääripäitä: yhtäältä on toimijuutensa menettänyt uhri tai yhteisön ulkopuolinen häirikkö, toisaalta voimaantunut, kutsumusammattina seksityötä tekevä ihminen. Uhrin ja häirikön diskurssit ovat negatiivisia representaatioita (esim. Noor & Hamid Abdul 2020, 11), voimaantuminen taas voidaan nähdä positiivisena representaationa. Voimaantumisen ja seksityön yhteys on sekin kuitenkin peräisin stigmoista: Daniel ja Lamb (2025, 484) huomauttavat, että seksityö on työtä, ei tapa voimaantua. Vaikka voimaantumisella tunnutaan siis vastustavan stigmoja seksityön ympärillä, se perustuu stigmoihin. Esimerkiksi myyjältä tai rakennustyöntekijältä ei kysyttäisi, voimaantuvatko he työnsä kautta.

5.1 Tulokset suhteessa aiempaan tutkimukseen

Opinnäytetyössä löytyneet ja aineistoa pitkälti hallinneet diskurssit seksityöntekijä uhrina ja seksityöntekijä häirikkönä ovat yhteneväisiä Malesiassa mediadiskursseja tutkineiden Noorin ja Abdul Hamidin (2020) tuloksiin. Kontula (2008, 58) on todennut huorastigmalle tyypillisen kahtiajaon,

jossa seksityöntekijät käsitetään joko hyväksikäytön uhreiksi tai osana kansainvälistä rikollisuutta, hallinneen myös Suomen mediassa esiintynyttä keskustelua.

Noor ja Abdul Hamid (2020, 11) huomauttavat, että jaottelu kahteen negatiiviseen representaatioon, joita he kutsuvat uhreiksi ja rikollisiksi, on seksityöntekijöille vahingollinen, sillä seksityöntekijöiden toiseuttaminen tekee esimerkiksi seksityöntekijöiden kohtaamasta väkivallasta hyväksytymppää. Aineistossani seksityöntekijöitä ei myöskään kuvattu rikollisina, vaan kaikissa rikosjutuissa seksityöntekijät olivat päinvastoin uhrin asemassa. Aineistossani seksityöntekijät nähtiin osana negatiivisen presentaation kahtiajakoa, jonka toisessa päässä olivat seksityöntekijät uhreina – Kontulan huorastigman mukaisesti hyväksikäytön uhreina, mutta myös esimerkiksi yhteiskunnan rakenteiden uhreina – ja toisessa päässä seksityöntekijöitä kuvattiin häirikköinä, jotka horjuttivat esimerkiksi Kampissa sijaitsevan naapuruston rauhaa.

Diskursseille on Noorin ja Abdul Hamidin (2020, 11) mukaan tyypillistä, ettei jutuissa kuulu seksityöntekijöiden itsensä ääntä. Armstrongin mukaan (2018, 1291) tyypillistä on etenkin se, että kadulla seksityötä tekeviä haastatellaan mediassa harvoin. Joko uhreina tai häirikköinä kuvatut seksityöntekijät pääsivät hyvin harvoin ääneen myös omassa tutkimuksessani. Yhdessäkään tekstissä, jossa uhridiskurssi oli hegemonisessa asemassa, ei haastateltu tai kuultu seksityöntekijää suoraan. On huomionarvoista, että esimerkiksi seksityöntekijöiden tukena toimiva Pro-tukipiste ohjeistaa seksityöntekijöitä pitämään kiinni omasta yksityisyydestään. Seksityöntekijältä voisi siis olla hankala saada haastattelua, vaikka journalistinen media sitä yrittäisikin. Toisaalta aineistoni artikkeleista ei käy ilmi, että haastattelua olisi yritetty jutuissa, joissa seksityöntekijä kuvattiin uhrina.

Seksityöntekijä häirikkönä -diskurssin sisältävissä jutuissa seksityöntekijää kuultiin vain taiteilija Aku Meriläisestä kertovissa jutuissa. Tuolloinkin sitaattit olivat lainauksia toisen median jutuista, joskin Meriläistä oli yritetty tavoittaa myös Ilta-Sanomien toimesta. Aku Meriläistä koskevissa jutuissa ei ollut yhtä selkeää vallalla olevaa diskurssia, vaan jutuissa uhri-, voimaantumis- ja häirikködiskurssit vuorottelivat.

Opinnäytetyöni perusteella uhri- ja häirikködiskurssien lisäksi suomalaisessa seksityötä käsittelevässä mediassa vaikuttaa olevan kolmas ulottuvuus, jossa seksityöntekijät nähdään voimaantuneina, itsemääräämisoikeutensa säilyttäneinä, työtä muiden töiden joukossa tekevinä tavallisina ihmisinä. Voimaantuminen voi olla seksityöntekijän tapa käsitellä kohtaamaansa stigmaa esimerkiksi anteeksipyytelemättömyyden kautta (Daniel & Lamb 2025, 478). Lisäksi seksityötä tekevät ihmiset raportoivat Danielin ja Lambin tutkimuksessa (2025, 480) seksityön kasvattaneen heidän itseluottamustaan, vaikka seksityöntekijöiden itsetuntoa on kirjallisuudessa usein kuvattu huonoksi. Samankaltaista anteeksipyytelemättömyyttä ja kokemusta paremmasta itsetunnosta seksityön ansiosta on nähtävillä aineistoni seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssin sisältävistä teksteistä:

Ymmärsin jo varhaisessa, että on ihan sama, mitä teen – joku tuijottaa persettäni joka tapauksessa. Joten mieluummin strippaan ja saan paljon rahaa. (Artikkeli 24)

Hän kokee ammatin kasvattaneen itsevarmuutta, jollaisesta hän osasi nuorempana vain haaveilla. [...] ”Huorana osaan halata.” (Artikkeli 20)

Toisin kuin uhri- ja häirikködiskursseissa, seksityöntekijät pääsivät ääneen jutuissa, joissa esiintyi seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssi. Esimerkiksi Farvidin & Glassin (2014, 51) mukaan huoneistoissa työtään tekevät seksityöntekijät esitetään mediassa positiivisemmassa valossa kuin kaduilla seksityötä tekevät. Lähes kaikissa aineistoni voimaantumisdiskurssin jutuissa puhuttiin muusta kuin kaduilla tehtävästä seksityöstä.

Armstrongin (2018, 1297) mukaan seksityöstä puhutaan mediassa useammin seksityöntekijän kuin kaupallista seksiä ostavan asiakkaan näkökulmasta. Aineistossani seksiä ostavia asiakkaita ei kuultu kertaakaan. Sen sijaan Farvidin ja Glassin (2014, 50) mukaan journalistinen media keskittyy usein kadulla tapahtuvaan seksityöhön. Heidän mukaansa Uudessa-Seelannissa media on puhunut seksityöstä pääasiassa kaduilla myytävän seksin kautta (Farvid & Glass 2014, 55). Vaikka aineistossani puhuttiin kaduilla tapahtuvasta seksityöstä niin ulkomailla kuin Suomessa, etenkin Suomessa kaduilla tehtävää seksityötä kuvailtiin marginaaliseksi ilmiöksi ja sen kerrottiin olevan lähinnä pääkaupunkiseudulla tapahtuva ilmiö, jota ei välttämättä esiinny lainkaan muissa kaupungeissa. Suomalaisen median ei voi siis aineistoni perusteella katsoa keskittyvän nimenomaan kaduilla myytävään seksiin.

Vaikka kaduilla tapahtuvaan seksityöhön ei keskitytä, kaduilla seksiä myyvät ihmiset jäivät aineistossa hyvin yksiulotteisiksi. Helsingin kaduilla tapahtuvaa seksinmyyntiä kuvaavassa artikkelissa (HS 15.7.24) seksiä myyvien maahanmuuttajataustaisten naisten epäiltiin olevan Suomessa vain lyhyesti. Naisia yritettiin haastatella juttuun, mutta he kertoivat olevansa juhlimassa. Jutussa heitä epäiltiin myös parituksen uhreiksi.

Opinnäytetyössä tutkimissani artikkeleissa kaduilla tehtävä seksityö näyttäytyi huonoimmassa mahdollisessa valossa ja sitä tekeviä ihmisiä pidettiin äärimmäisinä uhreina. Löydös on linjassa aiemman tutkimuksen kanssa, sillä esimerkiksi Armstrongin (2018, 1291) mukaan kaduilla työskentelevät seksityöntekijät kokevat alalla suurinta stigmaa. Armstrongin mukaan kaduilla tehtävä seksityö liitetään usein maahanmuuttoon. Sekä Suomessa että Pariisissa kaduilla tehtävää seksityötä kuvailtiin aineistossa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tekemäksi. Easterbrook-Smitthin (2022, 63–64) mukaan erityisesti maahanmuuttajataustaisten seksityöntekijöiden uskotaan olevan pelastusta vailla. Seksityö on monesti ainoa asia, joka maahanmuuttajataustaisista seksityöntekijöistä tiedetään.

Seksityölle pyhitetyissä huoneistoissa seksityötä tekevillä ihmisille annetaan mediassa useita identiteettejä (Easterbrook-Smith 2022, 63–64). Suomalaistaustaiset seksityöntekijät Annu ja Aallotar Haapasaari kertoivat Helsingin Sanomien (15.11.24) ja Iltä-Sanomien (27.8.24) jutuissa elämästään, parisuhteistaan ja motiiveistaan seksityöhön. Artikkelit edustivat voimaantumisdiskurssia ja niiden viesti oli hyvin erilainen kuin jutuissa, joissa seksityöntekijä nähtiin uhrina.

Seksityöntekijä voimaantuneena -diskurssiin liittyi myös mielenkiintoinen diskurssi, jossa korostettiin seksityöntekijöiden tavallisuutta. Tämä diskurssi esiintyi erityisesti Annusta ja Aallotar Haapasaaresta kertovissa teksteissä. Annun kerrottiin olleen aina tavallinen, ”kiltti ja kunnollinen ihminen”, korkeasti koulutettu ja perheellinen. Annun työasuntoa kuvattiin sanomalla, ettei se ”ole järin poikkeava”, ja Annun asiakkaatkin haluavat Annulta pääasiassa tavallista seksiä. Aallotar Haapasaaren taas kerrotaan kasvaneen tavallisessa perheessä, käyneen tavallista koulua ja pitäneen tavallisista asioista. Molemmat kertovat jutuissa itsestään tavallisuuskurssin kautta:

”Minäkin olen oikeasti tosi tavallinen ihminen.” (Artikkeli 14)

”Olen aivan tavallinen ihminen.” (Artikkeli 20)

Voidaan pohtia, onko sattumaa, että aineiston 30:sta artikkelista juuri niissä kahdessa, joissa haastatellaan keskiluokkaisia, suomalaisia seksityöntekijöitä, korostetaan tavallisuutta näin voimakkaasti. On myös mielenkiintoista pohtia, millaisia asenteita tavallisuuden korostaminen kätkee alle: jos on tarpeen kertoa seksityöntekijöiden kilttiydestä, kunnollisuudesta tai lapsuudesta tavallisessa perheessä, onko olettamus se, että seksityöntekijän tavallinen lapsuus on jollain tasolla yllättävä asia?

Easterbrook-Smithin (2022, 14) mukaan seksityöntekijöiden kohtaama stigma voi levitä myös seksityöntekijöiden asiakkaisiin, joita voidaan pitää häiriönä niissä paikoissa, joissa seksityöntekijä työskentelee. Asiakkaiden stigma oli erityisen selvä Helsingin Sanomien artikkelissa, jossa kerrottiin Kampin alueella tapahtuvasta seksityöstä. Ajatus siitä, kuinka seksityöntekijät ovat alueella epätoivottuja vieraita, on päätynyt jutun otsikkoon asti: Sadat seksityöläiset tekevät työtään Helsingin taloissa: Näin Kampissa havahduttiin ”norkoileviin miehiin” (HS 15.11.24). Sanalla ”norkoilla” on selvä negatiivinen konnotaatio. Samassa jutussa seksityöntekijöiden kuvattiin olevan jopa vaarallisia – asukkaiden kerrottiin elävän pelossa. Pelon lisäksi seksityön kerrottiin aiheuttavan taloyhtiölle mainehaittaa. Easterbrook-Smithin (2022, 14) mukaan seksityöntekijöitä kuvataan toisinaan vaarallisina.

Seksityöstä puhuttaessa puhutaan usein sekaisin vapaaehtoisesta ammatillisesta toiminnasta ja ihmiskaupasta. Vapaaehtoinen seksityö on kuitenkin eri asia kuin ihmiskauppa tai paritus. (Suokas 2022, 13.) Myös tässä opinnäytetyössä esiintyvissä artikkeleissa, tai artikkelien avainsanoissa,

käytetään sanaa seksityö kuvaamaan muutakin kuin vapaaehtoista seksityötä, esimerkiksi ihmis-kauppaa tai paritusta. Artikkeleissa käytetään myös sekaisin sanoja seksityö ja prostituutio, vaikka esimerkiksi Skaffari (2010, 39) huomauttaa prostituutio-sanan sisältävän historiallista painolastia, esimerkiksi merkityksiä moraalittomuudesta ja uhrin asemasta. Moni tutkija kertoo luopuneensa prostituutio-sanan käytöstä ja siirtyneensä käyttämään neutraalimpaa sanaa seksityö. Suomalainen mediakenttä ei opinnäytetyön aineiston perusteella vaikuta tehneen vastaavaa rajanvetoa. On hyvä pohtia, mikä on median vastuu, kun puhutaan seksityön terminologiasta.

5.2 Diskurssintutkimuksen kritiikki suhteessa opinnäytetyöhön

Diskurssintutkimusta on kritisoitu siitä, että se pystyy tutkimaan ”vain sanoja” (esim. Taylor 2013, 77). Sanojen ja diskurssien taakse kätkeytyy kuitenkin asenteita ja merkityksiä, joita on mielekästä tutkia. Opinnäytetyössäni 30:n artikkelin aineistosta löytyi kolme päädiskurssia, joiden alle kaikki seksityötä käsitelleet artikkelit oli mahdollista lajitella. Diskurssit seksityöntekijästä uhrina, voimaantuneena ja häirikkönä kertovat siitä, millaisia rooleja seksityöntekijöille mediassa annetaan.

Diskurssintutkimusta on kritisoitu myös siitä, että toisinaan diskurssintutkimuksen avulla saadut tutkimustulokset vaikuttavat liian suureellisilta tutkimusmenetelmään nähden (Breeze 2011, 504). Yksi tapa saada varmempia tuloksia on Breezen mukaan käyttää suurempaa aineistoa esimerkiksi yksittäisen artikkelin sijaan. Pysin omassa työssäni siihen, että aineistoa olisi sen verran, että tulokset olisivat uskottavia ja yleistettävissä jollain tasolla, vaikka työn yleistettävyydessä onkin useita rajoitteita. Kerron työn rajoitteista tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Diskurssintutkimuksessa tutkittava asia tulee mielestäni suhteuttaa aineiston laajuuteen: yhdestä artikkelista voi tehdä monia havaintoja ja johtopäätöksiä, ja erilaisia tekstejä on mielekästä tarkastella joskus hyvinkin tarkasti. Yleispätevämpiä tuloksia saadakseen täytyy kuitenkin pitää huolta aineiston kattavuudesta. Uskon, että jos opinnäytetyössäni olisi ollut enemmän aineistoa, päädiskursseja olisi voinut löytyä enemmän kuin kolme.

Diskurssianalyysi vaatii aina tulkintaa ja tutkijan omat ennakoasenteet ja maailmankuva vaikuttavat väistämättä tutkimukseen ja sen tuloksiin. Siksi joidenkin diskurssintutkimusta kritisoineiden mielestä diskurssintutkimukselle pitäisi olla muutakin pohjaa, kuin tutkijan omat tulkinnat (esim. Paltridge 2012, 198), sillä muuten diskurssianalyysi voi olla liian subjektiivinen (Breeze 2011, 508).

Olen tässä opinnäytetyössä pyrkinyt olemaan mahdollisimman neutraali. Siihen on auttanut se, etten ole ennen tätä opinnäytetyötä perehtynyt seksityöhön ilmiönä, ja minulla ei siksi ollut juurikaan asiaan liittyviä ennakkokäsityksiä. On silti selvää, että omat aiemmat kokemukseni ja asenteeni vaikuttavat siihen, miten olen tulkinnut aineistoja. Olen pyrkinyt siihen, että tulkintani ja

ajatusketjuni ovat mahdollisimman läpinäkyviä, jotta opinnäytetyön lukijalla on mahdollisuus omaan ajatustyöhön.

5.3 Työn rajoitteet ja oma oppiminen

Tutkimukseni yleistettävyyttä rajoittaa moni seikka. Seksityötä koskevaa journalismia on Suomessa melko paljon, joten aineistoa on rajattu ajallisesti kuuden kuukauden aikana julkaistuihin artikkeleihin. Tutkimuksen tuloksia ei voi automaattisesti yleistää koskemaan Helsingin Sanomien tai Ilta-Sanomien seksityötä koskevaa journalismia pidemmältä aikaväliltä kuin mitä tutkimus käsittelee.

Merkittävä rajoittava tekijä opinnäytetyössäni on myös se, millä tavoin aineistoa on kerätty. Aineisto on kerätty Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien hakukoneilla hakusanoilla seksityö ja prostituutio. Koska seksityöstä ei mediassa käytetä yhtenäistä termistöä, tutkimuksen tulokset olisivat voineet olla erilaisia, jos hakusanat olisivat erilaisia. On mahdollista, että medioiden julkaisemia, seksityötä käsitteleviä artikkeleita on jäänyt tutkimuksen ulkopuolelle. Mahdollisia hakusanoja olisivat voineet olla seksityön ja prostituution lisäksi esimerkiksi sanat aikuisviihde tai OnlyFans, sillä esimerkiksi digitaalisella sosiaalisen median OnlyFans -alustalla tehtävästä seksityöstä voidaan kuvailla "OnlyFans-tähteytenä". Oletan, että hakusanoilla seksityö ja prostituutio tutkimuksen tulokset ovat voineet painottua enemmän perinteisempänä ymmärretyn seksityön suuntaan kuin internetissä tapahtuvaan seksityöhön.

Lisäksi tutkimusta ei voi yleistää koskemaan muita suomalaisia medioita, sillä eri medioilla on erilaiset lähtökohdat ja myös erilaiset kohderyhmät. Toivon kuitenkin, että opinnäytetyöni voi tarjota viitteellistä tietoa tai ainakin vertailupohjaa esimerkiksi tuleville opinnäytetöille. Sillä, miten seksityöstä puhutaan mediasta, on merkitystä, sillä diskurssit rakentavat mielikuvia esimerkiksi siitä, ketkä seksityötä tekevät (Easterbrook-Smith 2022, 18). Journalismi on myös aina ihmisten tekemää, ja yksittäisen ihmisen kokemukset vaikuttavat siihen, miten asioista puhutaan, vaikka journalismi pyrkii ihannetilanteessa mahdollisimman lähelle puolueetonta tiedonvälitystä.

Seksityötä on tutkittu Suomessa suhteellisen vähän. Osa käyttämästäni lähdemateriaalista on yli 10 vuotta vanhaa, jolloin on pohdittava, pitävätkö lähteiden tiedot yhä paikkaansa. Kuten todettua, seksityö on muuttanut viimeisen vuosikymmenen aikana muotoaan, kun esimerkiksi koronapandemian myötä monet seksityöntekijät siirsivät palvelujaan digitaalisille alustoille (esim. McCluskey 2023, 1). Eroottisesta sisällöstä tunnettua OnlyFansia ei ole esimerkiksi ollut vielä olemassakaan silloin, kun Kontula (2008) tai Skaffari (2010) ovat tehneet tutkimuksiaan suomalaisesta seksityöstä. Vaikka seksityön peruspilarit lienevät luonteeltaan melko pysyviä ja tuoreemmat kansainväliset lähteet tukevat yhä Kontulan ja Skaffarin saamia tuloksia, lähteiden ikääntyminen on hyvä ottaa huomioon.

5.3.1 Reflektio seksityön diskursseista omassa jutussani

Yksi aineiston jutuista, Ilta-Sanomissa 26.10.2024 julkaistu artikkeli *”Mieluummin strippaan ja saan paljon rahaa” – Sexhibition-esiintyjä kertoo työstään* on omaa käsialaani. Juttua tehdessä en tiennyt vielä tekeväni opinnäytetyötä seksityön diskursseista uutismediassa, enkä siis arvannut sen päätyvän osaksi opinnäytetyön aineistoa. Kuten aiemmin totesin, mielestäni jutun pitäminen aineistossa on perusteltua, sillä toimittajana olen myös itse tekemässä mediaa ja vaikuttamassa siihen, miten eri asioista ja ilmiöistä puhutaan mediassa. Olen käsitellyt artikkelin samalla tavalla kuin muutkin aineiston artikkelit. Seuraavassa pohdin juttuun päätyneitä diskursseja tarkemmin ja kerroin, tekisinkö jotain toisin perehdyttyäni seksityön diskursseihin tarkemmin.

Juttu kertoo Sexhibition-messuilla esiintyneestä brittiläisestä G:stä, joka halusi esiintyä jutussa vain etunimensä ensimmäisellä kirjaimella. Artikkelin vallalla oleva diskurssi on voimaantumisdiskurssi. G:tä kuvaillaan fanituksen ja ihailun kohteena, ja hän vokalisoi omaa voimaantumistaan seksityön kautta hyvin selvästi juttuun päätyneissä sitaateissa ja läpi haastattelutilanteen.

”Täydellinen, täydellinen, täydellinen”, joku huokaisee yleisössä. [...] Katsomo kuhi-see kehuista ja suosionosoituksista.

”Halusin enemmän vapautta. Ja enemmän rahaa.”

G kuvailee seksityötä vapauttavaksi. [...] ”Teen asioita, joita harva pääsee kokemaan. Samalla säilytän toimijuuteni vahvana, mustana naisena.” (Artikkeli 24)

G oli haastateltavana hyvin itsetietoinen ja kuvasi voimaantumista myös suoraan vakuuttamalla haastattelun lopuksi, että jokaisen tulisi ryhtyä strippaamaan vapautuakseen. Kommentti ei päätynyt juttuun, mutta se kuvastaa hyvin, kuinka voimaantumispuhe hallitsi haastattelutilannetta.

G:n haastattelussa mielenkiintoista – ja aineistoni kannalta myös ainutlaatuista – oli tapa, jolla G kuvaili omaa voimaantumistaan, mutta toi ilmi myös uhrin asemaansa. G kertoi jo haastattelun alussa, että emme saa kuvata hänestä videota, ja valokuvat eivät saa olla kasvojen kohdalta liian tarkkoja. En saanut käyttää jutussa hänen koko nimeään, en edes etunimeä.

Tässä jutussa esiintyjästä käytetään nimeä G, sillä G ei halua tulla tunnistetuksi seksityöntekijänä omilla kasvoillaan. G tietää, että joihinkin maihin voi olla mahdotonta saada viisumia, jos tieto seksityöstä paljastuisi. (Artikkeli 24)

Jutussa esiintyy siis myös seksityöntekijä uhrina -diskurssi, tarkemmin sanottuna G on tekstissä yhteiskunnan rakenteiden uhri. Voimaantumisdiskurssi on jutussa vallalla, mutta jälkikäteen ajateltuna olen tyytyväinen siihen, että jutussa on vastakkaisia diskursseja, sillä ne tekevät jutusta

mielestäni tasapainoisemman. Epäilemättä journalistinen valinta on juttua tehdessä tehty sen pohjalta, minkä olen uskonut kiinnostavan lukijaa, eikä välttämättä siksi, että olen halunnut välttää antamasta seksityöstä liian yksipuolista kuvaa. Voin kuitenkin yhä seistä lopputuloksen takana.

Jos kirjoittaisin artikkelin uudelleen nyt, välttäisin korostamasta G:n erityislahjakkuutta, sillä se ei mielestäni ole jutussa tarpeen. Jutussa kertomani seikat ovat mielenkiintoisia, mutta vaikuttaa siltä, kuin sanavalinnoilla olisi pyritty rakentamaan G:stä kuvaa seksityön tai sirkustaiteen superlupauksena – ja ehkä hän sitä onkin. Jälkeenpäin katsoen keuhut vaikuttavat kuitenkin päälleliimatuilta, ja niitä olisi voinut karsia:

G on 22-vuotias. [...] Harjoitusvuosia on takana vasta neljä. Sitä ei herkästi uskoisi, niin vaativalta juuri näkemämme esitys vaikutti.

Nuoresta iästään huolimatta G on ehtinyt tehdä urallaan paljon. Yksi viimeisimmästä saavutuksista on kiertue, jonka hän teki räppäri Snoop Doggin mukana.

Hän opiskelee sirkustaidetta maailmanlaajuisesti arvostetussa koulussa. Uusia oppilaita otettiin sisään vain kymmenen, ja G oli heistä yksi. (Artikkeli 24)

5.4 Mahdollisia jatkotutkimusaiheita

Tutkimusta seksityöstä koskevista diskursseista suomalaisessa journalistisessa mediassa voisi luonnollisesti laajentaa ja kaupallisten Helsingin Sanomien ja Iltä-Sanomien lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia seksityötä koskevia diskursseja muissa medioissa, esimerkiksi Ylen journalistisessa sisällössä tai esimerkiksi aikakauslehdissä tai maakuntalehdissä. Jos tutkimuksen kohteeksi valikoituisivat niin sanotut naistenlehdet, aineistosta löytyvien diskurssien pohjalta olisi mielenkiintoista pohtia, vaikuttaako kohdeyleisö siihen, miten seksityöstä puhutaan.

Hedelmällinen tutkimusaihe voisi olla lisäksi esimerkiksi se, miten journalistisessa mediassa puhutaan seksiä ostavista ihmisistä. Suomessa on Tiessalon (2022, 15) arvion mukaan noin 250 000 ihmistä, jotka ovat joskus maksaneet seksistä. Tiessalo sanoo kuitenkin kirjassaan, että vaikka seksin ostaminen on Suomessa laillista, seksiä ostavat ihmiset esitetään julkisuudessa ikävässä valossa. Lisäksi seksiä ostavien ihmisten moninaisuutta ei kyetä tunnistamaan tai haluta tunnistaa (Tiessalo 2022, 200).

Mahdollinen jatkotutkimuksen aihe olisi myös, miten seksityöstä on puhuttu suomalaisessa mediassa aiemmin ja miten se vertautuu nykyään vallalla olevaan puheeseen. Olisi kiinnostavaa selvittää, miten ja millä aikajänteellä vallalla olevat diskurssit ovat muuttuneet.

Lähteet

Armstrong, L. 2018. Stigma, decriminalisation, and violence against street-based sex workers: Changing the narrative. *Sexualities* 2019. Vol. 22. 7–8. 1288–1308.

Balfour, R. & Allen, J. 2014. A Review of the Literature on Sex Workers and Social Exclusion. The UCL Institute of Health Equity for Inclusion. Lontoo.

Breeze, Ruth. 2011. Critical Discourse Analysis and Its Critics. *Pragmatics*. 214. 493–525.

Cambridge University Press. 2025. Dictionary: empowerment. Luettavissa: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/empowerment>. Luettu 10.5.2025.

Daniel, T., Lamb, J., & Campbell, C. 2023. Avoidance and empowerment: How do sex workers navigate stigma? *Sexualities*, 28(1–2), 470–491.

Easterbrook-Smith, G. 2022. Producing the Acceptable Sex Worker: An Analysis of Media Representations. Rowman & Littlefield. Lanham.

Elder-Vass, D. 2012. The reality of social construction. Cambridge University Press. Cambridge.

Fairclough, N. 1992. Linguistic and Intertextual Analysis Within Discourse Analysis. *Discourse & Society*. Vol. 3. 2. 193–217.

Farvid, P. & Glass, L. 2014. It isn't prostitution as you normally think of it. It's survival sex": Media representations of adult and child prostitution in New Zealand. *Women's Studies Journal*. 28. 47–67.

Goldenberg, S. M., Morgan Thomas, R., Forbes, A., & Baral, S. 2021. Sex Work, Health, and Human Rights: Global Inequities, Challenges, and Opportunities for Action. Springer. New York.

Hulusjö, A. 2013. A critical perspective on difference: 'the prostitute' and women with prostitution experience. *Nordic social work research*. Vol.3. 2. 176–184.

Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. 2016. Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö. Vastapaino. Tampere.

Katisko, M. & Laine, E. 2023. Selvitys vastikkeellisesta seksistä selviytymiskeinona. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki.

Karhunen, P. 20.9.2024. Uudet luvut julki: Ilta-Sanomien on Suomen suurin uutismedia. Ilta-Sanomien. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010708873.html>. Luettu: 10.5.2025.

- Kontula, A. 2008. Punainen eksodus. Like. Helsinki.
- Löytty, O. & Huttunen, L. 2005. Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Vastapaino. Tampere.
- McCluskey, M. 2023. OnlyFans: The Celebritization of Online Sexual Labour. Canadian Graduate Journal of Sociology and Criminology. Vol. 6. 1. 1–11.
- McIntyre, K. E., & Gyldensted, C. 2017. Constructive Journalism: Applying Positive Psychology Techniques to News Production. The Journal of Media Innovations, 4. 20–34.
- Myllyoja, E. 22.9.2023. Helsingin Sanomat tavoittaa viikossa jo lähes 2,2 miljoonaa suomalaista. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/suomi/art-2000009868722.html>. Luettu 10.5.2025.
- Noor, N., & Abdul Hamid, B. 2020. Representation of Sex Workers in Malaysian News Media: A Critical Discourse Analysis. Teoksessa Samat, N., Sulong, J., Pourya Asl, M., ym. Innovation and Transformation in Humanities for a Sustainable Tomorrow. Vol. 89. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. 1–13. European Publisher. Lontoo.
- Paltridge, B. 2012. Discourse Analysis. Bloomsbury. Lontoo.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. 2019. Uusi kurssi kohti diskurssia. Vastapaino. Tampere.
- Seppänen, J & Väliverronen, E. 2024. Mediayhteiskunta. Viestintä ja valta huomiotaloudessa. Vastapaino. Tampere.
- Skaffari, P. 2010. Rajat ylittävä prostituutio. Tutkimus naisten kokemuksista pohjoisen itäprostituutiosta. Lapin yliopistokustannus. Rovaniemi.
- Strani, K & Szczepaniak-Kozak, A. 2018. Strategies of Othering through Discursive Practices: Examples from the UK and Poland. Lodz Papers in Pragmatics. Vol. 14. 1. 163–179.
- Suokas, T. 2022. Kyllähän mä tiedän miltä huora näyttää. Seksityön todellisuutta Suomessa. Basam Books. Helsinki.
- Tawast, S. 17.4.2022. Pitkäaikaissairas Aku Meriläinen alkoi tehdä pornoa OnlyFansissa – nyt hän kertoo, miltä tuntui saada maksavia asiakkaita. Yle Uutiset. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-12406065>. Luettu 10.5.2025.
- Taylor, S. 2013. What is Discourse Analysis? The 'What is?' Research. Bloomsbury Academic. Lontoo.

Tiessalo, P. 2022. Rakkautta rahalla. Ketä ovat vastuulliset suomalaiset seksinostajat? Atena. Jyväskylä.

Tynjälä, P., Heikkinen, H. & Huttunen, R. 2005. Konstruktivistinen oppimiskäsitys oppimisen ohjaimisen perustana. Konstruktivismi ja realismi. Kansanvalistusseura. Helsinki.

Vaahensalo, E. 2021. Creating the Other in Online Interaction: Othering Online Discourse Theory. The Emerald International Handbook of Technology-Facilitated Violence and Abuse. 227–246.

Wardlow, H. 2004. Anger, Economy, and Female Agency: Problematizing “Prostitution” and “Sex Work” among the Huli of Papua New Guinea. The University of Chicago Press. Signs. Vol. 29. 4. 1017–1040.

Weitzer, R. 2017. Resistance to sex work stigma. Sexualities. 21. 5–6. 717–729.

Yadav, V. 2020. Media and Sex Workers: Need for Reforming the Approach. International Journal of Multidisciplinary Educational Research. Vol. 9. Issue 4(7). 121–127.

Liitteet

Liite 1. Aineisto eriteltynä

Media	Artikkelin otsikko	Julkaisupäivämäärä ja linkki juttuun	Nu- mero
HS	Feministejä jakavat kiistat transnaisista ja seksityöstä	5.6.2024 https://www.hs.fi/tiede/art-2000010474767.html	1
HS	Seksityötä kesäyönä	15.7.2024 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010480058.html	2
HS	Neljä thaimaalaista paritti naisia Helsingin Töölössä	30.7.2024 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010596875.html	3
HS	Parittaja tuomittiin maksamaan valtiolle yli puoli miljoonaa euroa	30.7.2024 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010597577.html	4
HS	Keski-ikäinen mies sivuutti hälytysmerkit ja osti seksiä 18-vuotiaalta Helsingissä – Poliisi penää maalaisjärkeä	10.8.2024 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010617240.html	5
HS	Syyte: Pariskunta myi thaihierontaliik- keessä seksipalveluita lähes vuosikym- menen ajan	3.9.2024 https://www.hs.fi/suomi/art-2000010673047.html	6
HS	Unkarilaisten epäillään pyörittäneen laajaa paritusrinkiä Suomessa	16.9.2024 https://www.hs.fi/suomi/art-2000010700583.html	7
HS	Ihmiskauppatutkinnan ryvettämä hiphopmoguli Sean "Diddy" Combs sai syytteet	17.9.2024 https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010701835.html	8
HS	Parittajan tuomio aleni hovissa	7.10.2024 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010741432.html	9

HS	Vaatemerkin entinen johtaja pidätetty: epäillään järjestäneen juhlia, joissa nuoria miehiä pakotettiin seksiin	23.10.24 https://www.hs.fi/maailma/art-2000010782181.html	10
HS	Seksipositiivisuus viekoittelee tyttöjä pornobisneksen raaka-aineeksi	10.11.24 https://www.hs.fi/mielipide/art-2000010816327.html	11
HS / IS	Murhattu prostituoitu anoo apua ohikulkijoilta videohahmona – Amsterdamin poliisi toivoo vinkkejä 15 vuoden takaa	11.11.24 https://www.hs.fi/maailma/art-2000010824123.html https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000010824126.html	12
HS	Sadat seksityöläiset tekevät työtään Helsingin taloissa: Näin Kampissa havahduttiin ”norkoileviin miehiin”	15.11.24 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010827498.html	13
HS	Omasta halusta	15.11.24 https://www.hs.fi/hyvintoimi/art-2000008509901.html (julkaistu aiemmin 1.1.2022)	14
HS	Perhe pyöritti laajaa paritusrinkiä Helsingissä vuosia	13.12.24 https://www.hs.fi/helsinki/art-2000010898350.html	15
IS	Sofia Tuomola lopetti aikuisviihteen teon – sugar daddyn käytös muuttui ahdistavaksi	12.6.24 https://www.is.fi/viihde/art-2000010489642.html	16
IS	IL: Jani Laakso vaihtoi maajussin uran pornoon – näin paljon hän tienaa	26.6.24 https://www.is.fi/viihde/art-2000010524551.html	17
IS	Syntisten katujen salat	8.8.24 https://www.is.fi/urheilu/art-2000010614739.html	18
IS	Seksiorjana Suomessa	18.8.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010423612.html	19
IS	”Siihen vedin rajan”	27.8.24 https://www.is.fi/seksi-parisuhde/art-2000010627119.html	20

IS	Poliisi paljasti laajan paritusringin – yli miljoonan tienestit	16.9.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010700623.html	21
IS	Hiphopmoguli Sean ”Diddy” Combsin syytteet ovat karmivaa luettavaa	17.9.24 https://www.is.fi/viihde/art-2000010704036.html	22
IS	Marko Vainio lähti lomalle Thaimaahan – Pattayalla hän näki jotain shokeeraavaa	1.10.24 https://www.is.fi/viihde/art-2000010714945.html	23
IS	”Mieluummin strippaan ja saan paljon rahaa” – Sexhibition-esiintyjä kertoo työstään	26.10.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010789046.html	24
IS	Tunnettu somevaikuttaja täryyttää suorat sanat seksipalveluiden ostamisesta – kiivas keskustelu leimahtaa	30.10.24 https://www.is.fi/viihde/art-2000010795287.html	25
IS	Pornoa opiskelijoille näyttänyt taiteilija sai Koneen Säätiöltä mojavon apurahan	12.11.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010827162.html	26
IS	Opettaja näytti yliopistossa opiskelijoille pornoa – tällaista Onlyfans-sisältöä hän tekee	13.11.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010829103.html	27
IS	”Kaikki tietävät, mitä täällä tapahtuu”	3.12.24 https://www.is.fi/kotimaa/art-2000010875596.html	28
IS	Työ muiden joukossa	14.12.24 https://www.is.fi/ulko-maat/art-2000010894063.html	29
IS	Long Islandin sarjamurhaajaksi” kutsutulle miehelle jälleen uusi murhasyyte – erityisesti yksi todiste yhdisti arkkitehdin henkirikokseen	18.12.24 https://www.is.fi/ulko-maat/art-2000010910299.html	30